

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA FILOZOFICKÁ

Diplomová práce

**Čína a Indie v Africe: srovnání strategie zahraničních
investic dvou světových velmocí na africkém
kontinentu**

Bc. Petra Bozděchová

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA FILOZOFICKÁ

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Globální svět a regiony

Diplomová práce

**Čína a Indie v Africe: srovnání strategie zahraničních investic dvou
světových velmocí na africkém kontinentu**

Bc. Petra Bozděchová

Vedoucí práce:

RNDr. Jiří Preis, Ph.D.

Katedra geografie

Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Petra BOZDĚCHOVÁ
Osobní číslo: F17N0036P
Studijní program: N6701 Politologie
Studijní obor: Politologie
Název tématu: Čína a Indie v Africe: srovnání strategie zahraničních investic dvou světových velmocí na africkém kontinentu
Zadávací katedra: Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Zásady pro vypracování:

Zpracování materiálu a vypracování bakalářské práce ve spolupráci s vedoucím bakalářské práce.

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MAWDSLEY, Emma. a Gerard. MCCANN. *India in Africa: changing geographies of power*. Cape Town: Pambazuka Press, 2011. ISBN 978-1-906387-65-5. EDITED BY FANTU CHERU AND CYRIL OBI. *The rise of China and India in Africa challenges, opportunities and critical interventions*. London: Zed Books, 2010. ISBN 978-1-84813-439-3. BRODMAN, Harry G. *China and India Go to Africa*. *Foreign Affairs* [online]. 4/2008, 95-109. [cit. 12. 4. 2018]. Dostupné z: http://www.faculty.umb.edu/david.merwin/Asia_Africa.pdf
CHERU, Fantu, OBI, Cyril. *The rise China and India in Africe* [online]. Londýn, Zed Books 2010. eISBN 9781848138278. [cit. 12. 4. 2018]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=BBhjDgAAQBAJ&oi=fnd&pg=pr>
Čína potřebuje Afriku, ale Afrika Čínu ještě víc. CT24 [online]. 2018. [cit. 12. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2385610-manzelstvi-z-rozumu-cina-ma-mobily-a-vlak-y-afrika-vzacne-suroviny-a-chut-obchodovat>
Policy Brief 2014-2017. *China Africa research initiative* [online]. [cit. 12. 4. 2018]. Dostupné z: http://www.sais-cari.org/publications/China_Africa_Research_initiative. John Hopkins, School of Advanced International Studies [online]. [cit. 12. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.sais-cari.org/data/>
International Monetary Found. [online]. USA: Data IMF, ? 2017 [cit. 12. 4. 2018]. Dostupné z: <http://data.imf.org/?sk=9D6028D4-F14A-464C-A2F2-59B2CD424B85&sId=1409151240976>

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Jiří Preis, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **30. června 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2019**

PhDr. David Sanc, Ph.D.
děkan

PhDr. Mgr. Petr Jurek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. června 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Čína a Indie v Africe: srovnání strategie zahraničních investic dvou světových velmocí na africkém kontinentu*“ vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Plzni dne 30. 4. 2019

.....

Bc. Petra Bozděchová

Poděkování

Na těchto pár řádcích bych v první řadě chtěla poděkovat RNDr. Jiřímu Preisovi, Ph.D., který mi byl vždy k dispozici při tvorbě této diplomové práce. Jeho rady, zkušenosti, trpělivost, vstřícný přístup a odborné vedení práce mi pomohly při zpracování tohoto textu. Dále bych chtěla poděkovat svojí rodině, která mě vždy podporovala, ať jsem se rozhodla jakkoliv. V neposlední řadě patří díky mým kamarádům, kteří mi jsou oporou při každé zkoušce – ať už životní nebo té studijní.

Obsah

1	Úvod a cíle	9
2	Rešerše	10
3	Metodika	15
4	Pohyb kapitálu a přímé zahraniční investice	17
4.1	Pohyb kapitálu.....	17
4.2	Přímé zahraniční investice	18
5	Představní vybraných států a jejich ekonomiky	19
5.1	Čínská lidová republika.....	19
5.1.1	Vývoj čínské ekonomiky	21
5.1.2	Současná ekonomika.....	22
5.2	Indická federativní republika	24
5.2.1	Vývoj indické ekonomiky.....	24
5.2.2	Současná ekonomika.....	25
5.3	Srovnání Číny a Indie.....	27
5.4	Vybrané africké státy	29
6	Čína a Indie v Africe.....	33
6.1	Problémy Afriky.....	33
6.2	Historie čínsko-afrického a indicko-afrického obchodu	33
6.3	Čínská a indická spolupráce s Afrikou.....	35
6.3.1	Přímé zahraniční investice asijských velmocí do Afriky.....	38
6.3.2	Asijské půjčky Africe	41
6.3.3	Železnice v Keni	41
6.3.4	Železnice v Tanzanii.....	43
6.4	Vzájemný obchod mezi Čínou – Afrikou a Indií – Afrikou	44
6.5	Nedůvěra Západu v asijskou expanzi.....	52
7	Případové studie.....	54

7.1	Případová studie č. 1 – Ghana (Čína).....	55
7.1.1	Vývoj ghanské ekonomiky a současnost	55
7.1.2	Čínské investice	57
7.1.3	Čínsko-ghanský obchod.....	58
7.2	Případová studie č. 2 – Etiopie (Indie).....	60
7.2.1	Vývoj etiopské ekonomiky a současnost	60
7.2.2	Indické investice	61
7.2.3	Indicko-etioopský obchod.....	63
8	Závěr	65
9	Seznam obrázků a tabulek	68
10	Seznam literaturu a použitých zdrojů	70

1 Úvod a cíle

Čína i Indie patří za posledních dvacet let k významným aktérům působící v Africe. Díky těmto investicím se kontinent může rozvíjet. Čínské banky jsou největšími zdroji půjček pro rozvíjející se africké země. Navíc Afričané vidí v Pekingu lepší budoucnost. Naproti tomu západní svět viní Čínu z využívání afrických zdrojů a geopolitických manévru. (Broadman 2008: 95 – 102) Indie svými ekonomickými aktivitami vůbec nezůstává pozadu a „na dračku“ nejdou jen Bollywoodské filmy. Z těchto nepatrných poznatků je tedy jasné, že vliv a množství investic Číny i Indie v Africe stoupá.

Téma jsem si vybrala proto, že takto uchopenou práci jsem v českém prostředí nenašla. Vždy práce pojednává pouze o přímých zahraničních investicích, či o obchodu. Navíc pracuji s aktuálními daty, které přinesou současný pohled na strategii zahraničních investic dvou světových velmocí na africkém kontinentu. Současně se budu snažit do práce zapracovat politický laděný pohled na celou situaci.

Cílem práce je si odpovědět na tyto otázky: Mají Čína a Indie odlišné investiční strategie? Investují tyto velmoci do odlišných zemí? Pokud tomu tak bude, mým dílčím cílem je pokusit se zjistit proč, to tak je. K dokreslení celé situace mi pomůže srovnání obchodních transakcí mezi Čínou – Afrikou a Indií – Afrikou. Mojí výzkumnou otázkou je, jaké hlavní komodity se vyváží z vybraných afrických států do Číny a do Indie. Anusree Paul (2014) ve svém článku píše o tom, že většina afrických zemí, do kterých jdou indické investice mluví anglicky. Říká, že mít společný jazyk možná usnadní nastavení obchodu a stane se součástí komunity. Z toho vyplývá hypotéza mé práce: Spolupracuje Indie s africkými státy, které byly součástí Commonwelathu? Druhá hypotéza vychází z článku od Joshui Eisenmana (2012), který říká, že africký vývoz do Číny zůstává koncentrován v úzkém pásmu zdrojů. Je zde uvedeno, že vývozní komodity ze subsaharské Afriky do Číny jsou - nerostné produkty, základní kovy (včetně ropy), drahé kameny a kovy, výrobky ze dřeva a textilu a oděvů. Bude mne tedy zajímat, zda tohle platí i mnou vybraných afrických států.

2 Rešerše

Aby mohly být naplněny cíle této diplomové práce, je zapotřebí nejprve nastudovat odbornou literaturu, expertní články a zpracovat důvěryhodná data získaná z databází. Při čerpání informací jsem hledala články podle klíčových slov jako například „China and India in Africa“, „Trade in Africa“, „FDI to Africa“ apod. Články byly čerpány z plnotextové databáze Scopus, kde bylo nalezeno více než 350 článků. Z toho bylo vybráno 50, které byly následně prostudovány. Nejprve byly vybrány články podle nadpisu, protože zadaná klíčová slova vyselektovala i ty články, které se týkaly například skleníkových plynů nebo biochemických výzkumů. U takto vybraných titulů byl přečtený abstrakt a následně byly vybrány hodící se články pro tuto diplomovou práci. Pět článků bylo čerpáno z Google Scholar. Články jsou tedy základem pro vysvětlení dat především v analytické části, ale pro teoretický rámec práce bylo zapotřebí prostudovat i monografie. Ty byly hledány podle klíčových slov v univerzitní ale i studijní vědecké knihovně v Plzni. Problémem studované literatury byl fakt, že se často diskutovaná témata opakovala. Tento problém byl hlavně u článků. Častým tématem byly asijské půjčky Africe či historie obchodu mezi asijskými státy a Afrikou. Problémem bylo to, že články se často věnují Africe jako celek a nějaký podrobnější popis je zpracován jednou či dvěma větami pro nimi vybrané země. Špatně dohledatelné bylo i to, do jakých konkrétních projektů se investovalo. Navíc literatura k tomuto tématu není příliš dostupná v českém jazyce. Téměř všechny studie jsou v anglickém jazyce.

Zahraniční monografie

Zahraniční monografie představují Indii a Čínu v základních geografických poznatcích tak, abychom si tyto dvě země mohli uceleně zasadit do souvislostí. První z nich je *China's Geography* (2011) od autorů Veeck, Pannell, Smith a Huang. Kniha představuje politickou geografii vznikající Číny. Publikace obsahuje i popis zemědělství, průmyslu či urbanizaci. *Geography of India* (autorem je R. Chatterjee 2010) představuje Indii kompletně. Dočteme se tedy o povrchu, přírodních zdrojích, zemědělství, průmyslu, obchodu, politice nebo i o kultuře. Tyto dvě monografie dopomohly k celkovému představení si obou zemí v širších souvislostech. Navíc jsou tam kapitoly popisující zahraniční obchod. Dambisa Moyo byla jmenována časopisem TIME Magazine jako jedna ze 100 nejvlivnějších lidí na světě. (Dambisa Moyo, 2019)

Tato ekonomika zambijského původu napsala knihu *Dead Aid: Why Aid Is Not Working and How There is Another Way for Africa* (2009), kde se zabývá zahraniční (především čínskou pomocí) Africe. Roy Sumit zase publikoval *China and India „Rising Powers“ and African Development: Challenges and Opportunities* (2014). Dokument je rozdělen do několika částí. Autoři se zamýšlí nad otázkou, zda indicko-africké vztahy jsou ve stínu Číny, zda jsou asijské země opravdu nastupujícími giganty nebo zda můžeme mluvit až o asijské šikaně kvůli ropě a přírodním zdrojům. Velkým přínosem této publikace jsou případové studie pro různé africké státy, kde jsou popsány jak čínské tak indické investice a půjčky do vybraných afrických zemí. Poslední použitá zahraniční monografie je od autorů Ronalda Wanga a Choase Ninga. Publikace *How China became capitalist* (2013) píše o Číně, jak se stala kapitalistou. Uvádí podrobnosti o mimořádné cestě, kterou za posledních třicet pět let převzala, když se transformovala z uzavřeného agrárního socialistického hospodářství na nespornou ekonomickou sílu na mezinárodní scéně.

Zahraniční odborné články

Aktuální pohled na situaci předkládají především odborné články, které jsou vydávány pružněji než knihy. Polský autor W. Nowak ve svém článku *China-Africa and India-Africa trade in the years 2000-2014* (2016) nejprve představí společnou historii mezi Indií a Afrikou a Čínou a Afrikou. Najdeme zde i klíčová data pro čínsko-africký obchod. O přímé zahraniční investice v Africe se zajímá další článek *FDI in Africa: A Comparison of the Indian and Chinese Experience* (2014) napsaný indickým autorem. S. Chakrabarti píše o rozvojové spolupráci Indie a Číny s Afrikou. Výsledky demonstruje pomocí grafů a daty v tabulkách. V neposlední řadě se snaží identifikovat výzvy a příležitosti pro Afriku. H. Broadman ve svém článku *China and India go to Africa* (2008) nejprve představuje historický kontext – tedy spolupráci mezi Indií – Afrikou a Čínou – Afrikou. Tento článek je především o businessu na africkém kontinentě. Předkládá, jak si vybrané státy půjčily od Číny i Indie, v jaké výši a co to má za následky. Eisnman Joshua zveřejnil článek *China-Africa Trade Patterns: Causes and Consequences* (2012), kde je mimo jiné uvedeno, který z afrických vůdců je nespokojen s čínským vlivem a proč. Belayneh Leta a Belyneh Girma píšou o ekonomickém vztahu mezi Indií a Etiopií ve článku *Economic relations of Ethiopia and India: Trade and agriculture investments after 1991* (2017). O přímé zahraniční investice do Afriky

se zajímá i autor Anusree Paul v článku *Indian Foreign Direct Investment: A Way to Africa* (2014). V případové studii týkající se Ghany bude čerpáno z článku *Ghana-China Bilateral Relations* (2015) napsaný Lidou Adiie Sarpongovou.

Důležité poznatky byly získány i z policy briefů publikovaných na Johns Hopkins University. V práci bylo pracováno hned s několika z nich. Kde, proč a jak opravdu financovali čínské banky africký rozvoj? Na tuto otázku se nám snaží odpovědět policy brief *How Chinese Money Transforming Africa: It's Not What You Think* (2016). Autory jsou Jyhjong Hwang, Deborah Brautigam a Janet Eom. *Local Politics Meets Chinese Engineers: A Study of the Chinese-Built Standard Gauge Railway Project in Kenya* (Uwe Wissenbach, Yuan Wang 2016) - tato stručná zpráva zkoumá, jak místní keňská politika ovlivnila výstavbu první fáze železnice, která vede z Mombasy do Nairobi. Thomas Chen publikoval *What Happend to China Development Banks \$3 Billion Loans to Ghana?* (2016) Toto stručné shrnutí zkoumá faktory vývoje a nastiňuje klíčová poučení z této zkušenost týkající se čínských půjček Ghaně. Na základě případových studií soukromého čínského zemědělského podniku v Ghaně a čínského státního podniku v Nigérii zkoumá tato studie – *Chinese Agribusiness Entrepreneurship in Africa: Case Study in Ghana and Nigeria* (Yang Jiao 2015) motivaci, výzvy a počáteční sociální dopad čínských zemědělských investic v Africe.

Česká monografie

Česká monografie představuje průřez tematickou, ale i metodickou literaturou. Za metodickou literaturu můžeme označit publikaci *Světová ekonomika a její nové perspektivy* (2014) od Kunešové a Cihelkové. V knize se jedna kapitola věnuje mezinárodnímu pohybu kapitálu, kde se píše o zahraničních investicích. Dozvíme se zde o jejich vymezení, o příčinách a důsledcích či o pohybu přímých zahraničních investic v současné světové ekonomice. Tyto informace mi pak pomohou při pochopení celé ekonomické situace asijských ale i afrických zemí. V neposlední řadě se kniha věnuje i postavení Číny a Indie ve světové ekonomice. Eva Cihelková napsala i další publikace týkající se světové ekonomiky, v monografiích se zaměřuji i na jednotlivé státy a jejich zahraniční investice. V této diplomové práci jsem dále pracovala s těmito jejími publikacemi: *Aktuální otázky světové ekonomiky. Proměny a governance* (2012), *Governance v kontextu globalizované ekonomiky a společnosti* (2014). František Varadzin napsal knihu *Mezinárodní ekonomie jako teorie světového hospodářství*

(2013). Ta v práci přispěla k vysvětlení pohybu kapitálu a přímých zahraničních investic.

Následující literatura má tematický charakter. Masarykova univerzita v Brně vydala dvě publikace (1) *Vybraná témata z geografie současné Číny* (Adam Horálek a Pavel Ptáček 2013), (2) *Indie, společnost a hospodářství v transformaci* (Petr Daněk 2014). Obě tyto monografie představují danou zemi pomocí současných dat a pohledů. Autoři se zajímají o současné hospodářství, ekonomickou situaci, ale i o politiku či životní prostředí. Zasazení ekonomické situace a vysvětlení, co právě k tomu vedlo je pro pochopení celého problému velice důležité. Zbyněk Kuna vydal *Země Afrického rohu: problémy a perspektivy* (2016). Monografie se zabývá východním regionem Afriky. Problémy jsou zde konkrétně popsány pro danou oblast. Současné problémy Afriky v návaznosti na historické události popisuje publikace *Dějiny moderní Afriky od roku 1800 po současnost* (Richard J Reid 2010).

České publicistické články

Zahraněční politikou Číny a Indie do Afriky se zabývají i české noviny. Následující články můžeme také značit jako tematickou literaturu. Článků bylo nalezeno více, ale tyto se hodily pro zpracování této diplomové práce. Tyto krátké statě slouží spíše jako zajímavosti pro tuto práci. Rozhodně se nebudu opírat o data publikovaná v tomto typu článků.

Na Africkém portálu byl publikovaný článek *Čínský vliv v Africe: Neokolonialismus nebo partnerství?* (Karel Kleban 2016), který popisuje historii čínské ekonomiky a také nevratné investice do Afriky. Ve stejném duchu se nese i článek *Čína v Africe spolupracuje se státy, které mají co nabídnout*. Ten publikovala Ester Kurzyszová podle přednášky doktorky Piknerové z Filozofické fakulty ZČU. Zajímavé je postavení elit vůči čínské pomoci. Příkladem je africká spisovatelka žijící v UK, která kritizuje evropskou pomoc, naprosto se vymezuje vůči USA, ale čínská pomoc je podle ní velice vítaná. Článek *Ekonomická invaze Číny do Afriky pokračuje. V Keni zaplatila moderní železnici za miliardy dolarů* (Hana Vařáková 2017) píše o tom, že 90% tratí hradí čínská vláda. Portál ČT24 publikuje také dost článků k tomuto tématu. Často bývají podložené daty, což je velice dobré pro následnou argumentaci. Jako příklad uvádím tyto: *Čína potřebuje Afriku, ale Afrika Čínu ještě víc* (2018); *Jaké zájmy sleduje Čína v Africe? Investovala zhruba tolik, co USA* (2013); *Afrika – věrný finanční spojenec Číny i po 40*

letech (2013). Investicemi do Afriky se zabývá i časopis Rozvojovka neziskové organizace Člověk v tísni. Tam byl otištěn článek *Čínský drak v Africe: neokolonialismus, nebo chytré investice?* (Tereza Česká 2017), kde se jsou mimo jiné popsány první asijské investice v Africe či dovážení čínským pracovníků do Afriky a následky s tím spojené. V Rozvojovce byl vydán i článek o indických investicích do Afriky – *Jak si Indie namlouvá Afriku* (Gareth Price a Aalex Vines 2007). Článek rozebírá především rostoucí tendenci investic, do jakých odvětví peníze míří, kdo je největším indickým partnerem nebo že je důležité, aby na africkém trhu figurovala jak Čína, tak Indie, protože to vede ke konkurenční soutěži na tomto území. O této soutěživosti mezi Čínou a Indií píše ještě tyto články: *Indie šlape v Africe Číně na paty* (Ondřej Horecký 2011); *Indie a Čína soupeří o Afriku. Západ mluví o kolonialismu* (Michelle Dobrovolný 2012). James Lamont (2010) ve svém článku *Indovace, inovace po indicku dobývá svět* píše o indických výrobcích a používá zajímavé slovní označení idovace místo inovace. Africe.

Databáze

Všechny uvedené databáze této práci přináší data o zahraničním obchodu, o přímých zahraničních investicích či o množství vyvezené/dovezeného zboží mezi Čínou a vybranými africkými státy nebo Indií a vybranými africkými státy.

International Monetary Found je přehledná databáze, která přibližuje export/ import dané země v dolarech. Přehled množství komodit dovezených/ vyvezených do/z Afriky je za jednotlivé roky zveřejněn v databázi *World Integrated Trade Solution*. *The World Bank* přináší dlouhodobé statistiky týkající se HDP či přímých zahraničních investic. *United Nations Conference on Trade and Development* přináší makroekonomický přehled za jednotlivé konkrétní země, což bylo využito hlavně v případových studiích. Webové stránky *The Statistics Portal* jsou již hotové grafy pro jednotlivé země, které hodnotí počet zaměstnaných podle sektorů v jednotlivých státech a podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu. Web přináší samozřejmě mnoho dalších dat, která ale pro tuto práci nejsou potřebná. Poslední využitá databáze je *United Nations Development Programme*, kde byly použity data týkající se indexu lidského rozvoje.

3 Metodika

Aby došlo k naplnění zadaných cílů, je nutné nejprve nastudovat metodickou a tematickou literaturu. Také je zapotřebí vyhledat relevantní databáze s daty, která budou v práci použita.

Pomocí nastudované literatury budu moci nastínit teoretický rámec práce, který mi pomůže při analýze dat. Získané výsledky se pokusím zasadit do kontextu událostí. Především díky tematické literatuře budu moci použít kvalitativní data, která se budou týkat zahraničních politik zainteresovaných států.

V první řadě si musím říct, s jakými státy budu pracovat. Při prvních úvahách jsem si myslela, že vhodným ukazatelem pro výběr afrických států bude HDP na hlavu. Po nastudování další literatury se tento ukazatel jevil jako nevhodný indikátor pro dělení zemí, protože státy, které mají vyšší HDP (patří tedy k těm rozvinutějším v Africe), nedováží tolik z Číny a Indie jako ty chudší. Můj výzkum by tedy neprokázal nic nového a ztratil by svůj smysl. Lépe se osvědčil následující způsob. Databáze International Monetary Fund poskytuje data týkající se exportu partnerských zemí v Africe v milionech dolarů. Tato data byla tříděna a následně byly vybrány africké státy, do kterých se exportuje z Asie nejvíce. Vývoz do vybraných států celkově činí z Číny 73% a z Indie pak 77%. Jedná se o státy: Angola, Ghana, Maroko, Mauricius, Mozambik, Súdán, Keňa, Etiopie, Nigérie, Jižní Afrika, Tanzanie, Alžírsko a Egypt. V databázích World Integrated Trade Solution jsou zase dohledatelná data za jednotlivé roky a státy a komodity, které se dováží či vyváží. Data si zprauji pomocí meotdy sběru a utižení dat. ro moji lepší orientaci si vytvořím barevnou škálu, která mi ukáže nejvyšší a nejnižší hodnoty. Dále tato data sesumarizují a vytvořím graf pro všechny vybrané státy Afriky s dovozem/ vývozem z asijských velmocí, které v této práci poté publikuji. Vypočítám si i bazický index pro rok 2017, který mi ukáže, jak moc se vzájemný obchod jednotlivých komodit zvýšil ve sledovaném období. Nápomocná mi bude i databáze International Monetary Fund, kde jsou data o tom, jaké množství zboží jednotlivé státy dovezly a vyvezly. Z této databáze si vyberu pouze sledované africké státy, u kterých spočítám, jak velké procento importovaného zboží tvoří zboží z Číny a z Indie.

Při zpracování dat budu využívat primárně komparaci. Dále budou vytvořeny mapy s hlavními vývozními komoditami. Pro ujasnění si celého výzkumu budou využita

kvalitativní data z tematických odborných článků. V poslední části bude práce doplněna o dvě případové studie. Jedna se bude týkat vybrané země, do které je největším panterem Čína, u druhé potom bude hlavním partnerem Indie. Na závěr bude vše zhodnoceno. Bude snaha o zodpovězení výzkumné otázky i hypotézy z úvodu.

4 Pohyb kapitálu a přímé zahraniční investice

4.1 Pohyb kapitálu

Obchod se zbožím mezi jednotlivými zeměmi je historicky první a základní forma mezinárodních ekonomických vztahů. Je to faktor, který významnou měrou a stále více vede k propojování jednotlivých národních ekonomik a to vede i k jejich rostoucí závislosti. Je to významný faktor pro ekonomický růst jednotlivých zemí a je to důležité pro rozvoj světové ekonomiky jako celku. (Cihelková 2012: 171)

Nejvíce dynamický byl mezinárodní obchod se zbožím v průběhu průmyslové revoluce, pak v období poválečných restrikcí (1950-1973) a na začátku 90. let 20. století po rozpadu bipolárního uspořádání světa. (Cihelková 2012: 172) Změna ve světové ekonomice nastala v 70. letech 20. století a prozatím kulminovala v roce 2006. Jedná se tzv. finanční globalizaci – to znamená ohromný nárůst objemu i forem mezinárodních finančních toků. Enormní nárůst globálních kapitálových trhů je dán především rozvojem informačních a telekomunikačních technologií. Dnes se šíří kapitál v podstatě bez zábran, i když snahy regulace tady jsou. Motiv jeho pohybu je jeho další zhodnocení. (Cihelková, a další 2014: 145-147)

Máme hned několik motivů pohybu kapitálu: (a) ekonomické/ neekonomické; (b) ofenzivní/defenzivní; (c) výnosově nákladové kalkulace.

Ekonomické motivy se snaží zlepšit postavení země, aby ekonomický subjekt nebyl závislý pouze na situaci v jedné zemi. Pomocí *neekonomických* motivů se snaží získat větší vliv nebo vytvořit image subjektu, aby bylo možné později expandovat na dané území produkty země.

Jako *ofenzivní* motivy země označíme ty, které se snaží posilovat a udržovat své celkové postavení a ostatní konkurenci pod kontrolou. *Defenzivní* motivy vychází z toho, že země nevystupuje jako aktivní hybatel.

Výnosově nákladová kalkulace znamená, že se země snaží zabezpečit si levné zdroje surovin, komponentů a pracovních sil. Tím, že rozšíří produkci na jiné trhy, snižuje tím náklady na jednotku produkce. (Varadizin 2013: 337)

Z teritoriálního hlediska se zásadně změnila struktura exportu. Do první ropné krize nejvíce rostl export západoevropských zemí, až do počátku 90. let Japonska a během celého období export Asie a Tichomoří. Podíly vyspělých zemí jako je USA, Kanada

spíše klesly. V 90. letech nastal obrat ve vývoji exportu Japonska a do popředí se dostali noví aktéři především Čína a další rozvojové země. (Cihelková 2012: 175)

4.2 Přímé zahraniční investice

Významnou formou mezinárodního kapitálu jsou přímé zahraniční investice (PZI). PZI představují takový nákup majetku v jedné zemi investory druhé země, který jim umožní kontrolu podniku a rozhodování o něm na základě minoritního či majoritního vlastnictví. Je to investice, při které investor získá minimálně 10% akcií nebo minimálně 10% hlasovacích práv. (Kunešová 2014: 63) Přímé zahraniční investice jsou spjaté s (a) vytvořením podniku, závodu nebo pobočky, (b) nákupem podniku, závodu nebo pobočky, (c) nabytím podílu ve firmě, (d) poskytnutím dlouhodobých úvěrů a s tím souvisejícího práva spolurozhodovat a kontrolovat. (Varadizin 2013: 339) Zvýšená integrace ekonomik ovlivňuje i dopad ekonomické krize na národní i globální úrovni. Když jsou ekonomik součástí integrovaného řetězce, znamená pak jakékoliv narušení i jen části řetězce významný problém pro celý systém. (Cihelková 2014: 149) Přímé zahraniční investice nemusí v hostitelské zemi přinášet vždy požadovaný kladný efekt. V hostitelské ekonomice často dochází ke konkurenčním bojům mezi silným zahraničním investorem a slabším domácím subjektem. Zahraniční investoři vstupují do země především zhodnotit a zvýšit svůj kapitál, jejich cílem není podpořit místní ekonomiku. Ve slabších ekonomikách tak vlivem PZI může docházet k restrukturalizaci a k zhoršení celkového stavu místní ekonomiky. Z dlouhodobého hlediska ale vede příliv přímých zahraničních investic a následná restrukturalizace ekonomiky k růstu konkurenceschopnosti dané ekonomiky. (Kunešová 2014: 64)

5 Představní vybraných států a jejich ekonomiky

5.1 Čínská lidová republika

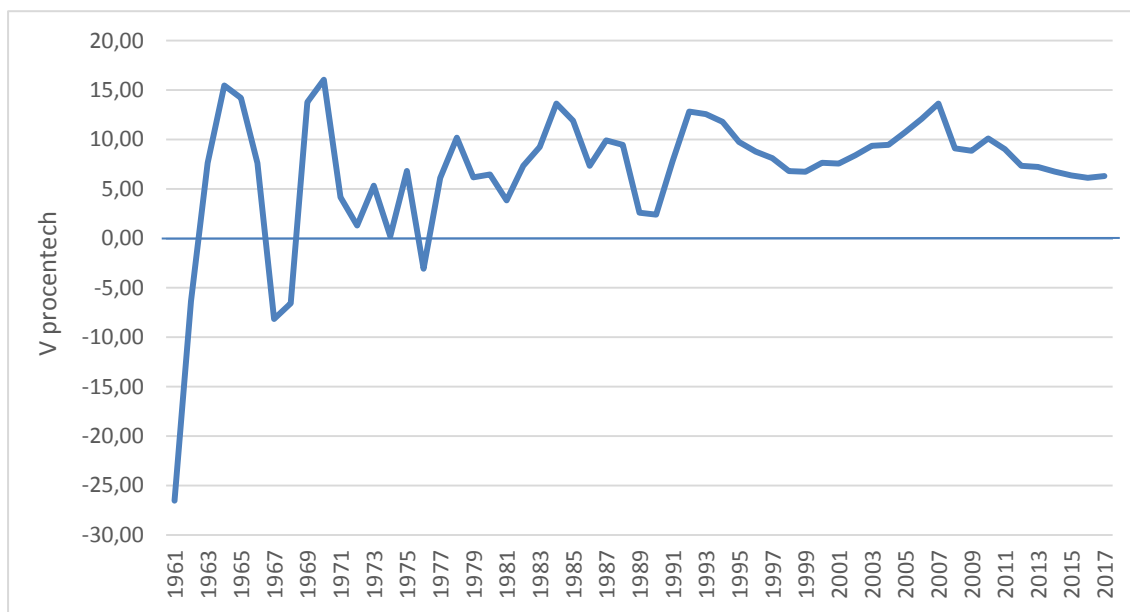
Čína je stále ještě největší co do počtu obyvatel - 1 384 688. (The World Factbook, 2018) Leží ve východní Asii při pobřeží Tichého oceánu. Země má 14 sousedních států.

Čínská civilizace se datuje už před rokem 1200 př. n. l. V 19. a na počátku 20. století byla země postižena občanskými nepokoji, velkými hladomory, vojenskými porážkami a zahraniční okupací. Po druhé světové válce založila Čínská komunistická strana autokratický socialistický systém, který ukládal přísné kontroly nad každodenním životem a náklady na život desítek milionů lidí. Po roce 1978 se nástupce Mao Deng Xiaoping zaměřil na tržně orientovaný hospodářský rozvoj a do roku 2000 na tom země byla čtyřikrát lépe. V 80. letech 20. století začaly reformy na venkově v zemědělství. Farmáři si mohli najmout až 100 zaměstnanců, čímž se částečně obnovil soukromý sektor. (Wang 201: 29) Pro většinu obyvatel se dramaticky zlepšila životní úroveň. Toto je dobře patrné na makroekonomických ukazatelích týkajících se hrubého domácího produktu nebo indexu lidského rozvoje. Meziroční růst hrubého domácího produktu (obrázek č. 1) od roku 1961 má vzrůstající tendenci. Největší propad byl zaznamenán v roce 1967. Od roku 2003 se meziroční růst v procentech pohyboval kolem deseti procent. V roce 2007 došlo ke kulminaci, meziroční růst HDP se vyšplhal dokonce na 13,64%. Od té doby tempo růstu klesá. V současné době se bavíme o šesti procentech ročně. Životní úroveň můžeme měřit i podle indexu lidského rozvoje (HDI)¹, který vidíme na obrázku č. 2. Čínské HDI v roce 2017 dosahuje 0,752, což zemi řadí do kategorie vysokého lidského rozvoje. Ve sledovaném období (1990 až 2017 – dřívější data nebyla nalezena) vzrostla hodnota sledovaného ukazatele o téměř 50%, tzn. z 0,502 na 0,752.

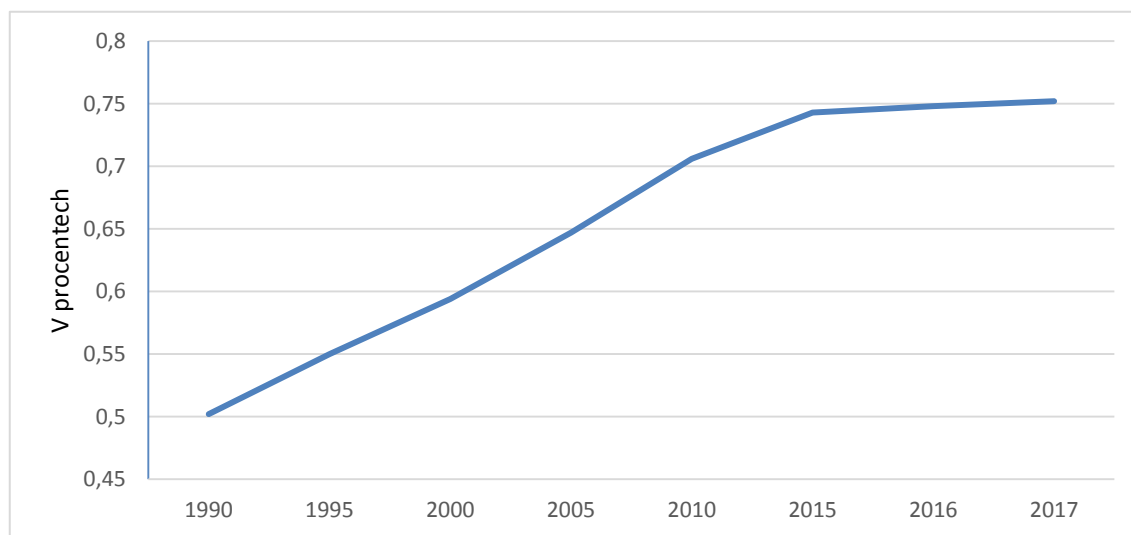
V roce 2011 převýšil počet obyvatel ve městech na venkovskými obyvateli. V rozvinutých ekonomikách je podíl městského obyvatelstva kolem 80%, u rozvojových s podobnými příjmy na obyvatele kolem 60%. V Číně je registrováno ve městě asi 36% obyvatel. (Čína: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled, 2018)

¹ HDI je souhrnný ukazatel pro hodnocení dlouhodobého pokroku ve třech základních dimenzích lidského rozvoje: (1) dlouhý a zdravý život, (2) přístup ke vzdělání a (3) slušná životní úroveň. (UNDP, 2018)

Zhoršení životního prostředí - zejména znečištění ovzduší, eroze půdy a trvalý pokles hladiny vody, zejména na severu - je dalším dlouhodobým problémem. Čína nadále ztrácí ornou půdu z důvodu eroze a urbanizace. Čínská vláda chce omezit výrobu energie z uhlí a ropy. Chce se zaměřit na jadernou energii a na obnovitelné zdroje. V roce 2016 Čína podepsala Pařížskou dohodu². (The World Factbook, 2018)

Obrázek č. 1 – Graf růstu HDP v Číně na obyvatele v procentech mezi lety 1961 – 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle The World Bank, 2019)

Obrázek č. 2 – Index lidského rozvoje v Číně mezi lety 1990 až 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle UNDP, 2018)

² Pařížská dohoda byla přijata smluvními stranami Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu. Hlavním cílem je dlouhodobá ochrana klimatu a snižovat emise skleníkových plynů. Smluvními stranami jsou státy ze všech pěti kontinentů světa s výjimkou Ruské federace, zahrnují všechny významné projekty emisí skleníkových plynů včetně Číny a USA. (Pařížská dohoda, 2019)

5.1.1 Vývoj čínské ekonomiky

Čína má dnes jednu z největších ekonomik světa. V roce 1978 začaly ekonomické reformy, které vedly k růstu hrubého domácího produktu (HDP), kdy v roce 2006 HDP vzrostlo šestkrát (oproti roku 1978) (Veeck, a další 2011: 179). Dnes se o Číně mluví jako o druhé největší ekonomice světa. Tento ekonomický růst zlepšil a přeměnil způsob života milionům Číňanů. Změnila se také krajina a města, zároveň prošla změnou i regionální výroba a distribuce. Tempo změn bylo zmírněno kvůli nepravidelným politikám a politickým událostem. (Veeck, a další 2011: 179-181) Obrázek č. 3 znázorňuje, kolik procent obyvatel pracuje v primárním, sekundárním nebo terciárním sektoru. Vidíme, že ještě v roce 2007 bylo nejvíce zaměstnaných v primárním sektoru. S ekonomickým růstem zemědělství ustupuje a do popředí se dostávají služby. Za posledních deset let se zvýšil počet pracujících v terciárním sektoru o 12,5% na úkor zemědělství. Ve sledovaném období v průmyslu pracuje pořád téměř stejný počet lidí.

Ekonomika Číny byla po druhé světové válce v troskách. Poměr celkového zahraničního obchodu k HDP nepřesal před rokem 1979 10 %. Minima bylo dosaženo na začátku 70. let 20. století, kdy to bylo pouhých 5 %. Od té doby se začalo s liberalizací obchodu u jedné z nejuzavřenějších ekonomik světa. Období po roce 1978 je známé jako „Reforma a otevírání“. Čína nebyla vždy uzavřenou ekonomikou. Země byla mezi léty 1949 a 1960 ekonomicky orientována zejména na sovětský blok. Dováželi především ocel, naftu, stroje a zařízení. Čína exportovala textil a potraviny. Ke změně došlo během tzv. „Velkého skoku vpřed“ mezi lety 1958-1960. Nejprve se obchod mezi Ruskem a Čínou zintenzívnil, po politické při mezi Maem³ a sovětským blokem v 60. letech docházelo k ekonomické izolaci. Čína začala dovážet i obilí a naopak neměla co nabídnout státům za svými hranicemi. (Horálek, a další, 2013: 86-87) Po neúspěchu strategie „Velkého skoku vpřed“ se uvolnila politika. Lidé byli opět odměňováni podle výkonu. (Židek 2006: 76) V 70. letech se Čína začala z Kulturní krize dostávat. Země začala produkovat zejména textil a rostl i export. V 80. letech byl

³ Mao Ce-tung začal vládnout v roce 1949. Mao praktikoval kult osobnosti s vlastní politickou doktrínou. Metody, které prosazoval, byly drastické a on má tak na svědomí smrt asi 35 milionů lidí během 30 let, kdy zemi vládl, což představuje asi 6% populace, kterou na konci 40. let 20. století převzal. (Židek, 2006: s. 72-73)

liberalizován zahraniční obchod na celostátní úrovni.⁴ Byl to celkem odvážný krok, ale díky tomu se nevídaně nastartoval růst čínské ekonomiky. Od poloviny 90. let 20. století se Čína chtěla cíleně připojit ke Světové obchodní organizaci (WTO). (Horálek, a další, 2013: 88) Reformy začaly s postupným vyřazováním kolektivizovaného zemědělství a rozšířily se o postupnou liberalizaci cen, fiskální decentralizaci, autonomii státních podniků, růst soukromého sektoru, rozvoj akciových trhů a moderní bankovní systém a o otevření zahraničního obchodu a investic. Hospodářský růst se situoval spíše v pobřežních provinciích než ve vnitrozemí a do roku 2016 se více než 169,3 milionů migrujících pracovníků i s rodinami přesunulo do městských oblastí, aby našli práci. Jedním z důsledků politiky - známého jako "politika jednoho dítěte", která byla uvolněna v roce 2016, aby umožnila všem rodinám mít dvě děti - je, že Čína je nyní jednou z nejrychleji stárnoucích zemí světa. (The World Factbook, 2018) Tyto jedináčci jsou vzdělanější a tím roste i počet vysokoškolsky vzdělané populace. Tím pádem klesá počet dělníků a lidí ochotných pracovat ve výrobní sféře. I to je další důvod, proč by Čína měla změnit svoji hospodářskou strukturu – tedy z exportně orientované ekonomiky na spotřebitelskou. (Čechurová, a další 2014: 23)

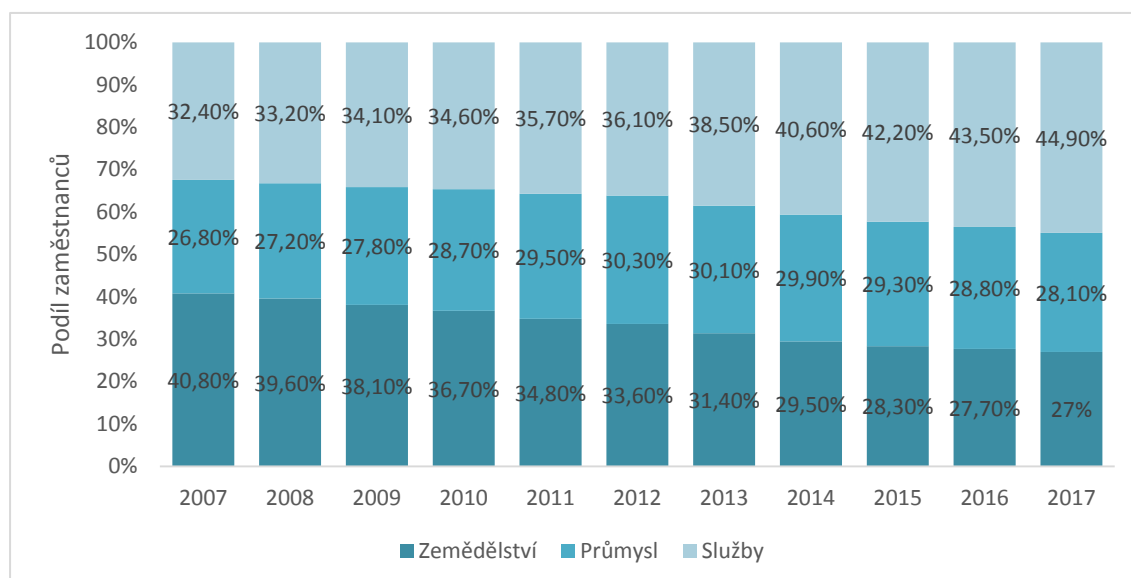
5.1.2 Současná ekonomika

V posledních letech dosahuje hospodářský růst stabilního tempa 7%, i když v předchozích letech se tempo růstu pohybovalo kolem 10% (viz kapitola 5.1). Za zpomalování čínského tempa růstu mohou hospodářské problémy Evropské unie a Spojených států amerických, kteří jsou hlavními partnery země. Můžeme říci i to, že čínská ekonomika je na svém pomyslném vrcholu svého hospodářského cyklu. Bude zapotřebí udělat strukturální reformy. (Fojtíková 2017: 310)

V současné době má rozhodující podíl na HDP průmysl, i když od roku 2008 podíl pomalu klesá (v řádu jednotek procent). (Kunešová 2014: 327) Čína vlastní obrovská naleziště minerálních surovin. Země je největší světový producent uhlí. I přesto tyto zásoby musí energetické suroviny dovážet. Problém je obrovská energetická neefektivnost a špatná dostupnost nerostných surovin, protože se často nacházejí daleko od hlavních průmyslových center. (Fojtíková 2017: 318)

⁴ V 70. letech byly otevřeny ekonomiky v jižních provinciích Guangdong a Fujian. Obě provincie získaly od vlády zvláštní pravomoci. Společně s blízkým Hong Kongem provincie tvořily základní pilíře čínského exportu. (Horálek, a další, 2013: s. 88)

I přes dominanci sekundárního sektoru, začal od 70. let růst i sektor služeb. V současné době se podílí na HDP asi 48%. (Fojtíková 2017: 319) Primární sektor v roce 1952 tvořil více než 50% HDP. Obrázek č. 3 znázorňuje, kolik procent obyvatel pracuje v primárním, sekundárním nebo terciárním sektoru. Vidíme, že ještě v roce 2007 bylo nejvíce zaměstnaných v primárním sektoru. S ekonomickým růstem zemědělství ustupuje a do popředí se dostávají služby. Za posledních deset let se zvýšil počet pracujících v terciárním sektoru o 12,5% na úkor zemědělství. Je to důsledkem nízké mechanizace, efektivity a produktivity. Venkovské obyvatelstvo stále zůstává závislé na zemědělské výrobě. (Fojtíková 2017: 316) I přesto, že Čína má o $\frac{1}{4}$ méně obdělávané půdy než USA, dokáže vyprodukovat asi o 30% více zemědělských plodin a masa. (Kunešová 2014: 327) Ve sledovaném období v průmyslu pracuje pořád téměř stejný počet lidí.

Obrázek č. 3 – Graf počtu zaměstnaných v Číně podle sektorů mezi lety 2007-2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle The Statistics Portal, 2019)

Průmyslové výrobky tvoří asi 95% exportu – telekomunikační zařízení a součástky, kancelářské stroje a přístroje, elektrické přístroje a domácí spotřebiče. Nejvíce se pak dováží strojírenství a elektrické produkty, vyspělé technologie a zemědělské produkty. (Čína: Zahraniční obchod a investice, 2018)

V současné době Čína začíná spolupracovat se středoasijskými republikami a s Afrikou. Má tak přístup ke strategickým surovinám, které může okamžitě nakupovat díky svým finančním rezervám. Na oplátku za to, že se mnohé africké země dostávají pouze do

čínskými rukama, jimž Čína staví infrastrukturu. Týká se to mnohých afrických států. (Čechurová, a další 2014: 24)

5.2 Indická federativní republika

Indie s počtem obyvatel 1 296 834 042 (The World Factbook, 2018) začíná Číně „šlapat na paty“. Leží na indickém subkontinentu a hraničí se šesti státy.

Civilizace z oblasti údolí Indu je jedna z nejstarších na světě, začala se rozvíjet už ve 3. a 2. tisíciletí př. n. l. a expandovali do severozápadu Indie. Období mezi 4. – 6. století můžeme označit jako „Zlatý věk“, když vzkvétala indická věda, umění i kultura. Evropští mořeplavci si během 16. století udělali z Indie takový záchytný bod. Během 19. století se Velká Británie stala dominantní politickou silou subkontinentu a území bylo považováno za „Klenot v koruně“ britského impéria. Britská indická armáda hrála důležitou roli v obou světových válkách. Indové v čele s Gándhím a Néhrem nenásilně odporovali britské vládě. Svoji nezávislost získali už v roce 1947. Veřejné násilí propuklo v období, kdy se rozdělila Indie a Pákistán. V roce 2008 teroristé z Pákistánu dokonce několikrát koordinovaně zaútočili na Bombaj, což je finanční středisko Indie. I přes nadměrný počet populace, zhoršování životního prostředí, rozsáhlé korupce a chudoby můžeme zemi po zahájení hospodářských reforem na počátku 90. let 20. století označit jako nastupující regionální i globální sílu. (The World Factbook, 2019)

5.2.1 Vývoj indické ekonomiky

Indická ekonomika patří mezi sedm největších ekonomik světa. Projevy růstu jsou viditelné v krajině i společnosti – ve městech jsou mrakodrapy obchodních korporací a bank. Za součást ekonomického zázraku můžeme pokládat i mladou, vzdělanou střední třídu. (Daněk, a další 2014: 19) Rostoucí ekonomika přispěla i ke snižování počtu lidí žijících pod hranicí chudoby. V roce 1994, kdy se začaly podnikat reformní kroky vedoucí k liberalizaci ekonomiky, žilo pod hranicí chudoby asi 45% obyvatel, v roce 2012 to byla už je zhruba půlka – tedy 22%. (Čechurová, a další 2014: 21) Gándhí, Néhru a další se domnívali, že hospodářský rozvoj je hlavní cíl nezávislého státu. (Daněk, a další 2014: 19) Celosvětová recese před několika lety ukázala, jak silná je ekonomika, která se může opřít o domácí trh s rychle rostoucí agregátní poptávkou. (Indie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled, 2018) Indická ekonomika rychle roste, a tak se z ní stále stále silnější hráč na globální úrovni. Je ale důležité řešit i domácí výzvy. Pokud se jí to podaří, upevní si svoje postavení ve světě.

Jednou z nich je například vytváření nových pracovních míst pro mladé, protože přibližně v příštích deseti letech bude potřeba více než sto miliónů nových pracovních míst. Dále je důležité zvýšit produktivitu zemědělských farem a to hlavně díky lepší infrastruktuře, zlepšení přístupu zemědělských produktů na trh a zavádění nových technologií. V neposlední řadě by Indie měla podpořit populaci ke zvýšenému nakupování služeb a zároveň se snažit je udělat dostupnější a efektivnější. (Čechrová, a další 2014: 22)

Indický zázrak můžeme datovat na začátek 90. let 20. století. Indie si potřebovala půjčit od Světové banky a s tím musela přijmout podmínky kladené bankou. Země měla omezit regulaci domácího trhu a otevřít ekonomiku zahraničním investořům. To donutilo tehdejší vládu k ekonomické transformaci. Bylo ukončeno centrální plánování a ekonomika se nastartovala. (Daněk, a další 2014: 20)

V současné době vláda zvyšuje výdajů na modernizaci infrastruktury, dotace na sociální dávky – tím chce získat větší podporu voličů ve vlohách v roce 2019. Největším cílem je iniciativa Make in India, která podporuje přísmu přímých zahraničních investic a zvyšování průmyslové výroby. Obchodní politika se snaží zemi spíše chránit, a tak jsou uvalené vysoké celní sazby. (Indie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled, 2018)

Domácí ekonomika je stále ještě postavena na zemědělství, kde je zaměstnáno asi 58% domácího obyvatelstva. (Čechurová, a další 2014: 23) Pro zemědělství je klíčové období monzunů a vydatných dešťů. Průmysl se dnes podílí na tvorbě HDP přibližně 17%, vláda to chce navýšit na 25%. Indie má stále ještě velký státní sektor, což platí především v bankovníctví. Vláda se snaží o privatizaci státních podniků. (Indie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled, 2018)

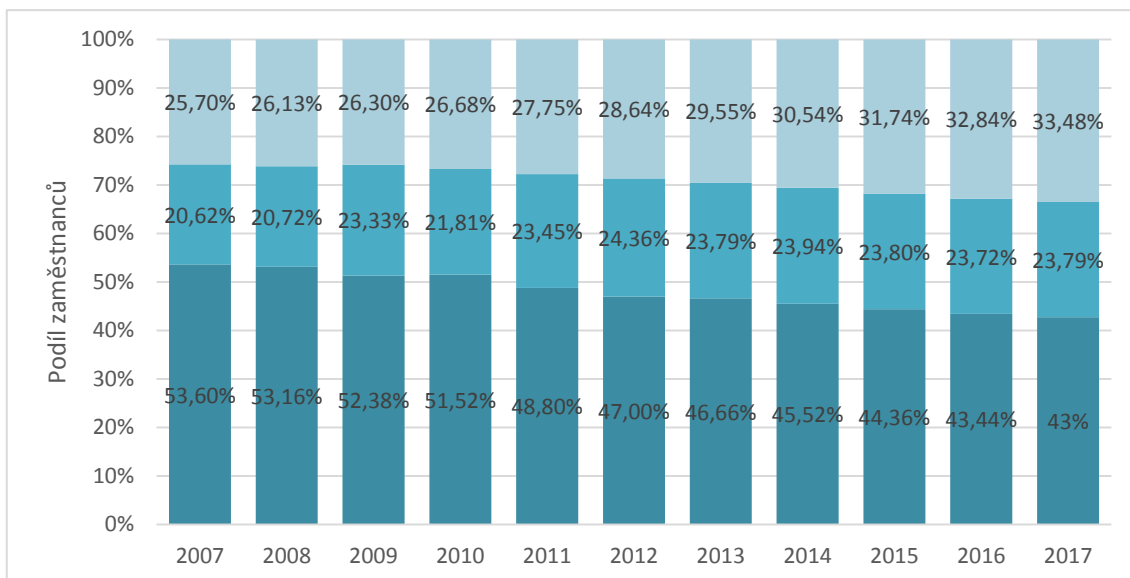
5.2.2 Současná ekonomika

Současná ekonomika Indie je hodně rozmanitá – od tradičního vesnického zemědělství a řemesla, přes širokou škálu moderního průmyslu a služeb. Indie má i vysoce vzdělané obyvatelstvo, které ovládá anglický jazyk. To je hlavní důvod, proč se stala významným vývozcem služeb informačních technologií a outsourcingu. (The World Factbook, 2019) 75% Indů používá telekomunikační služby. Tyto zlepšující se podmínky přináší výhody pro zákazníky, ale zároveň to vytváří nová pracovní místa, která jsou tolik potřebná pro

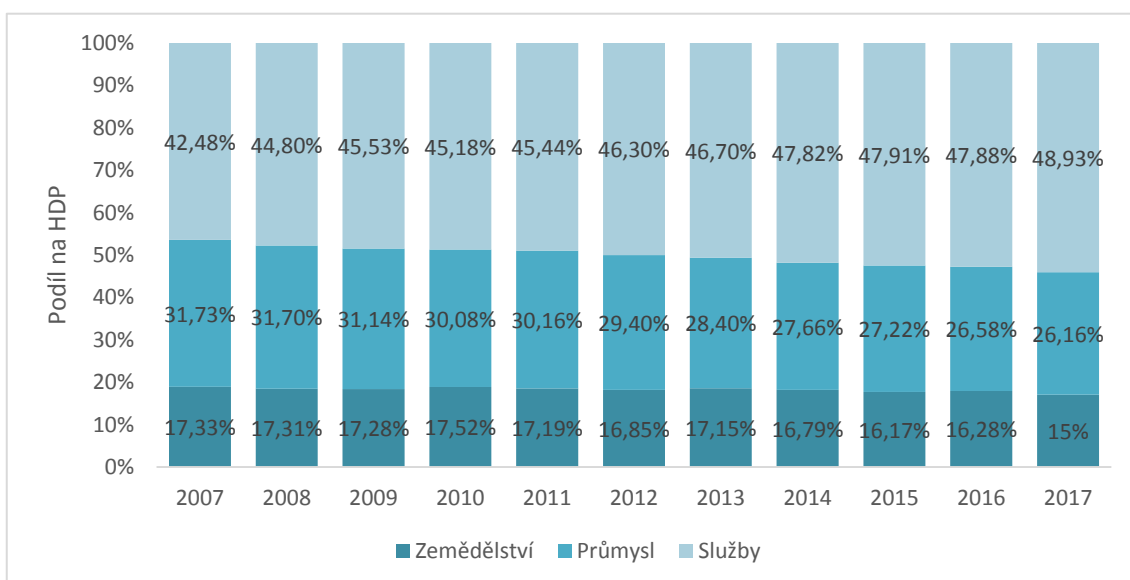
mladé lidi. V neposlední řadě to umožňuje zlepšit životní podmínky především ve venkovských oblastech Indie. (Čechurová, a další 2014: 24)

V sekundárním sektoru hraje klíčovou roli automobilový průmysl a ocelářství. Právě v Indii se vyrábí Tata Motors nejlevnější auto na světě. Cena vozu začíná na 2 450 dolarech. Je to jedna z nejvíce oslavovaných „indovaci“. Díky tomu, že země vyrábí stále více zboží pro velký domácí trh, který má rychlou spotřebu, se podařilo překonat krizi. Silou indického trhu je velký počet obyvatel. Ti ale mají málo peněz a denně se potýkají se slabou infrastrukturou, zdravotními riziky nebo nedostatečnými dodávkami elektřiny. Je tedy důležité vyvíjet specifické produkty, které uspokojí domácí trh a potřeby. Je zapotřebí vytvářet „indovace“. (Lamont, 2010) Dnešní Indie exportuje hlavně diamanty, rafinovanou ropu, balené léky, šperky a automobily. Nejvíce pak dováží surové ropné produkty, zlato, diamanty, uhlíkové brikety a telefony. (India, 2018)

Na obrázku č. 4 vidíme procentuální zastoupení pracovní síly v jednotlivých sektorech. Téměř polovina obyvatel je zaměstnaná v zemědělství, ale hlavním zdrojem hospodářského růstu jsou služby, které ale zaměstnávají pouze asi 1/3 obyvatel. Počet pracujících v primárním sektoru mírně klesá. V roce 2007 pracoval každý druhý v zemědělství, dnes tento sektor zaměstnává asi 43% lidí. O kolik se snížila zaměstnanost v zemědělství, o tolik narostl průmysl a především pak služby. Oproti roku 2007 pracuje dnes v průmyslu o 3,17% pracovníků více, služby zaměstnávají dokonce o 7,78% více lidí více než tomu bylo v roce 2007. Zajímavé je porovnání počtu zaměstnaných v jednotlivých sektorech viz obr. č. 4) s podílem ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu (viz obr. č. 5). Jak bylo již řečeno výše, nejvíce se na hrubém domácím produktu podílí služby i přesto, že zde pracuje nejméně lidí. V posledních letech toto procento ještě stoupá. V současné době se služby podílí téměř na polovině HDP, kdež to v roce 2007 to bylo kolem 43%. Naopak málo efektivní je zemědělství, kde pracuje nejvíce lidí. Na HDP se podílí asi 15%. Je sice pravda, že s počtem zaměstnaných klesá i podíl na HDP, ale přesto můžeme říci, že zemědělství probíhají snahy o zefektivnění. To naznačují i samotná čísla. Samotný vývoj podílu HDP sice klesá, ale jen mírně a nekopíruje přesně procentuální pokles zaměstnanosti v primárním sektoru.

Obrázek č. 4 - Graf počtu zaměstnaných v Indii podle sektorů mezi lety 2007-2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle The Statistics Portal, 2019)

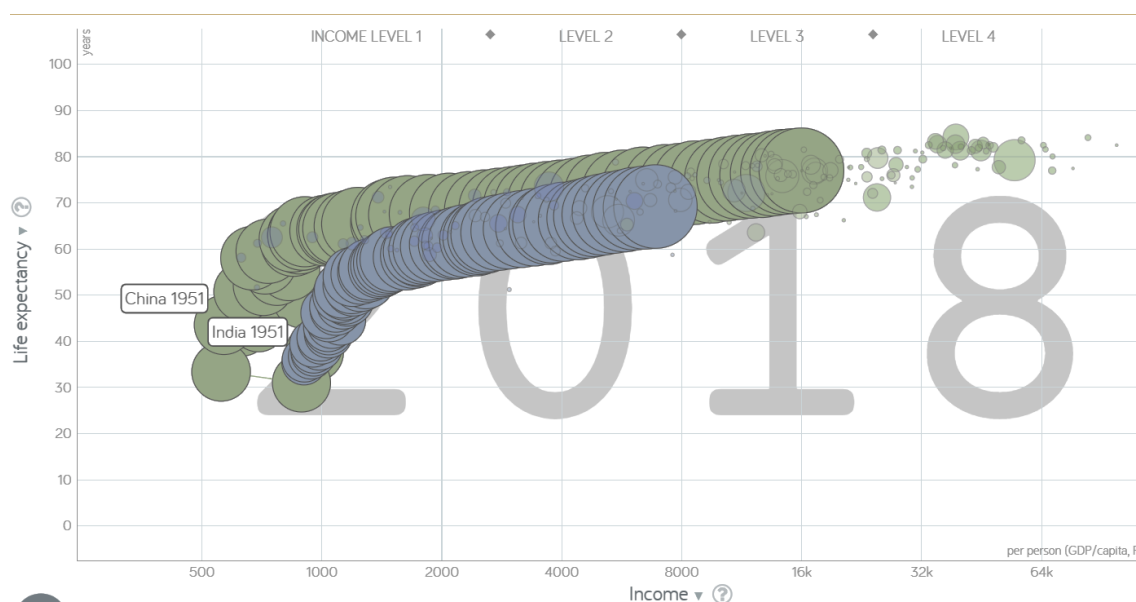
Obrázek č. 5 - Podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu v letech 2007 až 2017 (Zdroj: The Statistics Portal, 2019)

5.3 Srovnání Číny a Indie

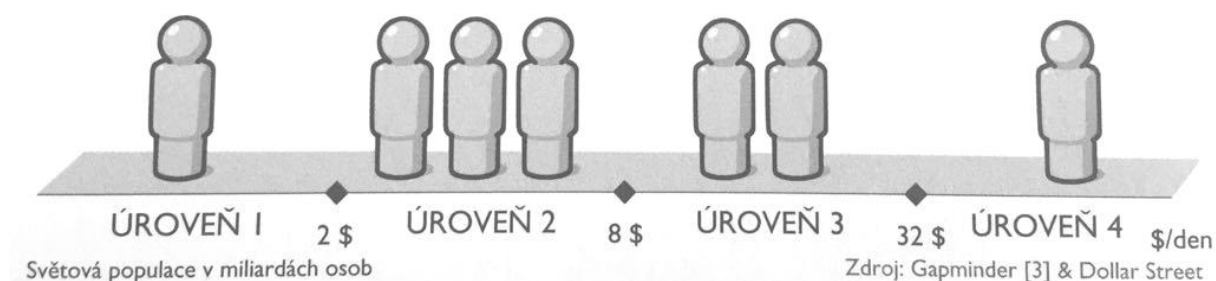
Obrázek č. 6 je vlastně „mapou“ zdraví a bohatství Číny a Indie mezi lety 1950 až 2018. Na ose sever-jih je znázorněna úroveň zdraví (čím více na sever, tím vyšší průměrná délka života v dané zemi), na ose východ-západ je znázorněna úroveň bohatství (čím více na východ, tím větší příjmy země). Čína patří mezi země s vyšším středním příjmem (zelená barva v grafu), Indie zatím do skupiny s nižším středním příjmem (modrá barva v grafu). Hans Rosling ve své knize *Faktomluva* rozděluje svět na čtyři

úrovně (viz obrázek č. 7) Každý panáček představuje jednu miliardu lidí. Pro lepší názornost je uveden obrázek v příloze A, na kterém je vyobrazen život na čtyřech příjmových úrovních. (Rosling, 2018)

Vývoj Číny a Indie byl do roku 1975 podobný. Od 80. let 20. století ale roste Čína rychleji. Mohou za to především reformy Xiaopinga. Jednalo se o čtyři modernizace (1) zemědělství, (2) průmysl, (3) věda a technika (4) národní obrana. Díky nim se stala Čína světovou velmocí a dostala se z příjmové úrovně jedna na hranici mezi úroveň 3 a 4. Indie začala vytvářet ekonomické reformy až v 90. letech. V té době vidíme zlom a růst Indie.

Obrázek č. 6 – Srovnání makroekonomického vývoje Číny a Indie mezi lety 1950 – 2018 (Zdroj: Gapminder, 2019)

Obrázek č. 7 – Světová populace v roce 2017. Miliary lidí v jednotlivých příjmových úrovních (Zdroj: Rosling, 2018)

5.4 Vybrané africké státy

Tato práce bude pracovat se se třinácti africkými státy (obrázek č. 8). Ty byly vybrány na základě dat o exportu Číny a Indie do Afriky podle statistiky od International Monetary Fund (viz „Metodika“). Pracuji tedy se státy Etiopie, Keňa, Nigérie, Jižní Afrika, Tanzanie, Alžírsko, Egypt, Mozambik, Mauricius, Súdán, Angola, Ghana a Maroko. Tyto země tvoří mezi lety 2005 až 2017 72,3% čínského exportu do Afriky, u indického exportu je to pak 77,4%. (International Monetary Fund, 2019) V tabulce č. 1 vidíme, kolik procent tvoří export z Číny nebo Indie v rámci dané země. V posledním sloupečku jsou vypsány země s největším podílem exportu ve sledovaném státě. Vidíme, že v posledních letech se Čína dostává na první pozice i států, kam dříve dodávali hlavně bývalé koloniální mocnosti. Příkladem může být Alžírsko. V roce 2007 a 2012 byla největším exportní partner Francie, v současné době je to Čína.

		Čína	Indie	Top země
<i>Nigérie</i>	2007	7,8%	3,5%	Nespecifikováno
	2012	13,9%	4,3%	Nespecifikováno
	2018	19,9%	4%	Čína
<i>Jižní Afrika</i>	2007	10%	2,1%	Německo – 10,9%
	2012	13,3%	4,2%	Čína
	2018	18,6%	4,1%	Čína
<i>Tanzanie</i>	2007	7%	8,6%	UAE – 13,1%
	2012	16,4%	12,4%	Švýcarsko – 22,3%
	2018	15,6%	7,2%	Čína
<i>Keňa</i>	2007	7,6%	9,4%	UAE – 14,8%
	2012	12,4%	14,2%	Indie
	2018	21%	10,5%	Čína
<i>Angola</i>	2007	5,2%	1,8%	Portugalsko – 14,9%
	2012	11,9%	2,5%	Portugalsko – 18,5%
	2018	13,7%	2,5%	Portugalsko – 17,1%
<i>Ghana</i>	2007	11,1%	4,4%	Čína
	2012	17,6%	4,4%	Čína
	2018	16,3%	5,4%	Čína
<i>Maroko</i>	2007	6%	1%	Francie – 15,4%
	2012	6,9%	1,2%	Španělsko – 13,1%
	2018	9,9%	1,4%	Španělsko – 16,2%

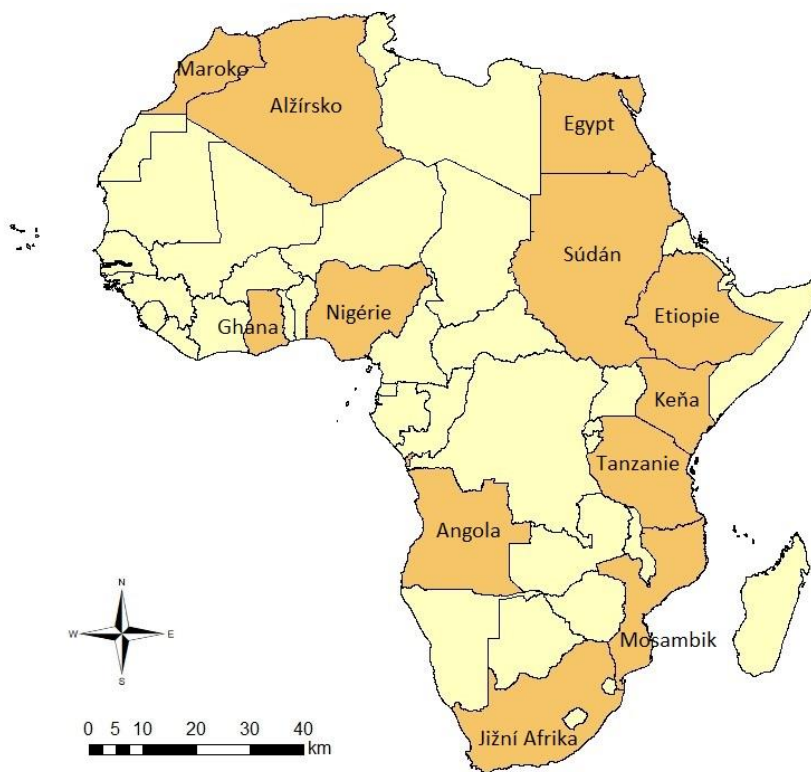
<i>Maurícius</i>	2007	11,4%	21,1%	Indie
	2012	16,1%	23,1%	Indie
	2018	16,7%	18,4%	Indie
<i>Mozambik</i>	2007	3,5%	4,4%	Jižní Afrika – 32,4%
	2012	5,6%	3,2%	Jižní Afrika – 31,1%
	2018	11,8%	7,2%	Jižní Afrika – 26,1%
<i>Súdán</i>	2007	Čína – Macao – 27,9%	6,3%	Čína – Macao
	2012	Čína – Macao – 17%	8,8%	Čína – Macao
	2018	Čína – Macao – 21,6%	12,1%	Čína – Macao
<i>Alžírsko</i>	2007	8,8%	1,6%	Francie – 16,9%
	2012	12%	2,2%	Francie – 12,9%
	2018	12,8%	1,45%	Čína
<i>Egypt</i>	2007	6,1%	2%	USA – 9,5%
	2012	9,5%	3,2%	Čína
	2018	12,9%	2,7%	Čína
<i>Etiopie</i>	2007	18,7%	7,2%	Čína
	2012	19%	7,3%	Čína
	2018	23%	6,8%	Čína

Tabulka č. 1 – Podíl exportu Číny a Indie ve vybraných státech v letech 2007, 2012 a 2018 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle IMF, 2019)

Jižní Afrika je nejrozvinutější a nediverzifikovanější ekonomikou Afriky. Je to významný politický hráč na kontinentu, je členem BRICS a zástupce afrických zemí na mezinárodním fóru. Možnosti země jsou široké, ale výkon současné ekonomiky tomu neodpovídá. (Jihoafrická republika: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled, 2018) V podstatě se dá říct, že všechny vybrané africké země mají podobné problémy – nedostatek elektrické energie, špatná infrastruktura, nedostatek financí, korupce, nedostatečně vzdělaná pracovní síla a neefektivní řízení. Tyto všechny faktory se podepisují nad zpomaleným růstem afrických států. Země jsou závislé na nerostných surovinách a největší podíl na HDP má primární sektor, který se ale také potýká s nízkou efektivitou a minimální mechanizací.

Všechny země jsou poznamenány koloniální minulostí (kromě Etiopie – ta si udržela svoji nezávislost i v době koloniální éry). Řada z nich se od 60. do 90. let minulého století potýkala s občanskými válkami, nepokoji, špatným vedením země. 90. léta

s sebou přinesla ekonomický rozvoj, příliv zahraničních investic snahu o trvalé snížení chudoby – příkladem mohou být státy Ghana nebo Mosambik.

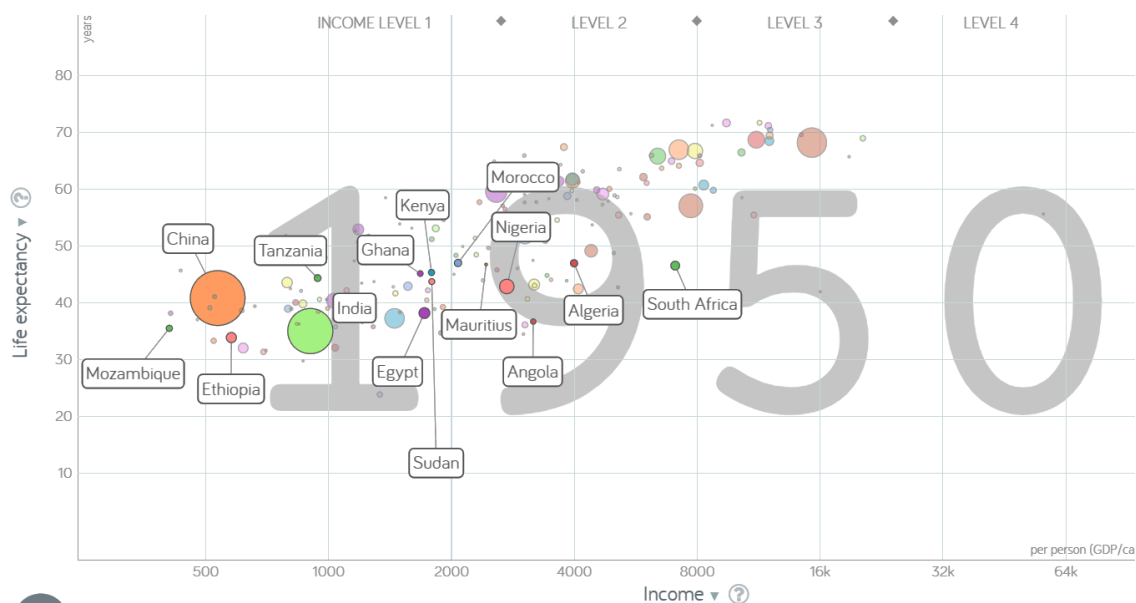

Obrázek č. 8 – Mapa vybraných států Afriky (Vlastní zpracování pomocí ArcGIS, 2019)

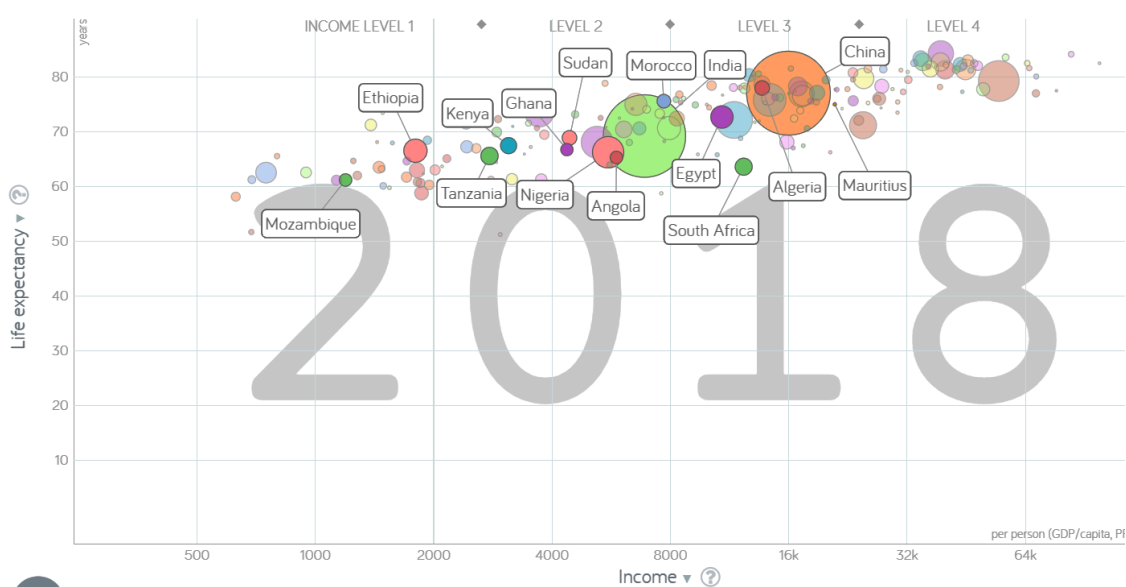
Je mnoho důvodů, proč africké země nejsou tak vyspělé jak by mohly být. Podepisují se na tom faktory geografické, historické, kulturní a institucionální. Ukazuje se, že bohatství a úspěch země závisí především na geografickém prostředí a topografii. Klima, lokace, fauna, flóra a terén – toto všechno ovlivňuje schopnost lidí poskytovat potraviny pro spotřebu a export. Ekonomické zkušenosti Afriky ukazují, že hojnost vnitrozemských a přírodních zdrojů však nezaručuje hospodářský úspěch. Po promarnění většiny svého přírodního bohatství prostřednictvím sporných investic, zaznamenaly země bohaté na ropu a nerosty, jako je Nigérie, Angola, Kamerun a Demokratická republika Kongo, v tomto období neuspokojivé hospodářské výsledky. (Moyo 2009: 29-30)

Obrázek 9 a 10 přináší pohled na socioekonomický vývoj ve vybraných státech Afriky s porovnáním postavení Číny a Indie. V roce 1950 se nacházeli všechny státy v první a druhé úrovni. Konkrétně v prvním úrovni vývoje se nacházeli státy Mozambik, Etiopie, Tanzanie, Ghana, Egypt, Súdán, Keňa, Maroko, Mauricius a dokonce i Čína s Indií. Ve

druhé úrovni se pohybovaly státy Nigérie, Angola, Alžírsko a Jižní Afrika, která byla v 50. letech 20. století nerozvinutější ze všech sledovaných zemí. Poslední dostupná data jsou pro rok 2018, když už se sledované země rozprostřely do třech životních úrovní. Pořád ještě Mozambik a Etiopie patří do první úrovně. Ve druhé úrovni se nachází Keňa, Tanzanie, Ghana, Súdán, Nigérie, Angola a Maroko. Nejvyspělejší jsou ze sledovaných zemí Egypt, Jižní Afrika, Alžírsko a Mauricius. Největší růst zaznamenal Mauricius, který byl v roce 1950 ještě v první kategorii, dnes patří k nejvyspělejší ze všech sledovaných zemí.

Obrázek č. 9 - Srovnání makroekonomického vývoje vybraných afrických států, Číny a Indie v roce 1950 (Zdroj: Gapminder, 2019)

Obrázek č. 10 - Srovnání makroekonomického vývoje vybraných afrických států, Číny a Indie v roce 2018 (Zdroj: Gapminder, 2019)

6 Čína a Indie v Africe

6.1 Problémy Afriky

S koncem koloniální nadvlády přišly nové problémy ale také i různé variace těch starých. Afričané od Evropanů převzali zvyky v politice, ekonomice, kultuře i sociální struktuře. Kolonialismus v Africe zanechal systémy založené na militarismu a násilí, na utlačování a neprůhlednosti. Afričtí vůdci si tak často a snadno vytvořili vlastní variaci vládnutí – začaly převažovat systémy založené na osobní moci, vůdci čerpali z překroucených předkoloniálních paradigmat. (Reid 2011: 261)

Po konci studené války začala Západ více vnímat dodržování lidských práv, politické struktury, „dobré vládnutí“, demokracii a zdravou ekonomiku. Devadesátá léta byla ve znamení krizí, které se africké vlády snažily řešit. To však přineslo především velké zadlužení pro africké země. (Reid 2011: 292)

Ekonomika je základní příčinou mnoha politických a sociálních krizí moderní Afriky. Nadále platí, že chudoba a zaostalost vede k občanským nepokojům. Afrika se soustředí hlavně na pěstování několika klíčových tržních plodin, které jdou na vývoz a nezaměřují se na domácí spotřebu a rozvoj vnitřního trhu. I toto je pozůstatek koloniální doby. Afričtí vůdci potom nedokázali diverzifikovat ekonomiky svých zemí natolik, aby byly schopni zemi ochránit před výkyvy světových trhů. (Reid 2011: 270-271) Ve většině zemí byl potom zaveden západní model politického systému – tedy parlamentní systém. Velkým politickým problémem bylo i vytyčení umělých hranic států. Po získání nezávislosti se čekalo, že tyto hranice padnou, to se ale nestalo. V samotných státech pak největším problémem zůstalo, jak vybudovat skutečný pocit příslušnosti k národu. Afričané se - alespoň z počátku – identifikovali se svou etnickou skupinou nebo dokonce podskupinou. To že by měli být např. „Nigerijci“ nebo „Konžané“ jim bylo vzdálené. (Reid 2011: 278)

6.2 Historie čínsko-afrického a indicko-afrického obchodu

Od počátku 21. století byla pozorována čínsko-indická obchodní soutěž v Africe. Oba asijské giganti intenzivně rozvíjejí obchodní vztahy s africkými zeměmi. Jejich rychlý hospodářský růst a neustále rostoucí poptávka po přírodních zdrojích, potravinách a nových trzích způsobily, že se Afrika bohatá na zdroje stala pro ně velmi důležitým partnerem. Čína a Indie soutěží v Africe nejen o strategický prostor, ale také o zajištění podpory na mezinárodní scéně. (Nowak 2016: 140) Ekonomická aktivita mezi Afrikou

a Asií vzkvétá jako nikdy předtím. Obchod mezi těmito dvěma kontinenty není nový: datuje nejméně do doby tzv. „Hedvábné stezky“. (Broadman 2008: 95) Obchodní vztahy mezi Čínou a Afrikou probíhají už od dob před dvěma tisíci lety. Čínské hedvábné a bronzové hrnce se dostaly do Egypta právě přes „Hedvábnou stezku“. Vývoj obchodu mezi Čínou a Afrikou byl zastaven během dynastie Čching (1644-1911) kvůli přijetí politiky „uzavřených dveří“ v oblasti zahraničních vztahů. Do prohlášení Čínské lidové republiky v roce 1949 byly vztahy mezi Čínou a Afrikou bezvýznamné. (Nowak 2016: 141)

V 50. a 60. letech minulého století byl čínský zájem v Africe především politického a ideologického charakteru. Zpočátku tato velmoc podpořila hnutí za nezávislost v Africe. Poté Čína soutěžila se Sovětským svazem o vliv v nových nezávislých afrických zemích. Aby toho dosáhla, poskytla Čína zahraniční pomoc Africe. Prvním příjemcem byl v roce 1956 Egypt. V 60. letech 20. století Čína pomohla ještě Guiney, Mali, Středoafričké republice, Ghaně Tanzanii, Somálsku a Kongu. Obchod mezi Čínou a Afrikou nebyl příliš významný až do začátku 70. let a byl omezen na země, které uznaly Čínskou lidovou republiku. V 80. letech se Čína zaměřila na domácí ekonomiku a její obchod s Afrikou výrazně poklesl. Sino-africký obchod se zbožím se začal zlepšovat koncem 90. let. Zvýšil se o 700% oproti 80. letům. Čína znovu oživila své bilaterální vztahy s Afrikou na základě obchodní spolupráce. Obrovský nárůst obchodování mezi Čínou a Afrikou byl zaznamenán již od poloviny první dekády 21. století. (Nowak 2016: 141)

Obchod Indie s východní Afrikou se datuje také do doby „Hedvábné stezky“. (Broadman 2008: 95) Indičtí obchodníci vyměnili bavlnu a skleněné korálky za zlato, slonové kly a drahokamy. Ve středověku se obchod mezi Indií a Afrikou zintenzivnil v důsledku rozvoje obchodních cest mezi Asií a Středozemím přes Arábii. Obchodní vztahy mezi Indií a Afrikou byly dále posíleny během koloniálního období, kdy byla Indie a další oblasti Afriky zařazeny do britské říše. Dnes je největší indická diaspora na africkém kontinentu v bývalých koloniích Spojeného království (Jižní Afrika, Mauritius, Keňa a Tanzanie). Od začátku 60. let 20. století byly vztahy mezi Indií a Afrikou posíleny indickou zahraniční pomocí. Indie podpořila vybrané africké země v rámci programu Africké pomoci zvláštního společenství Commonwealthu. V 70. a 80. letech Indie podporovala osvobozené boje v Africe. Nicméně indo-africké

ekonomické vztahy byly omezeny kvůli špatnému stavu indického hospodářství. Od 90. let byla politika Indie vůči Africe založena na pěti pilířích: rozvíjení hospodářské spolupráce, zapojení lidí indického původu, předcházení a potírání terorismu, zachování míru a pomoc africkým obranným silám (Nowak 2016: 142)

6.3 Čínská a indická spolupráce s Afrikou

Možná první otázka, kterou si položíme, může znít, proč právě Čína investuje do Afriky. Odpověď je jednoduchá. Novodobá historie čínsko-afrických diplomatických vztahů se datuje do 50. let 20. století. Čínský premiér Chou En-Lai navštívil černý kontinent a definoval strategii vztahů s africkými zeměmi, která formuje čínskou politiku dodnes. V té době se snažila Čína vydobýt své místo na světě, který byl tehdy rozdělen mezi USA a SSSR. Afrika se tedy stala ideálním místem a jakýmsi „zkušebním hřištěm“ pro své zahraniční investice a stavby. Čína zde mohla začít zkoušet své projekty bez velké zahraniční pozornosti a bez velké mezinárodní ostudy, protože její přítomnost byla zastíněna soupeřením USA a SSSR během studené války. (Česká 2017)

Je důležité zavést řádné politiky týkající se tarifů a obchodních dohod zejména v afrických státech a reformovat základní rysy domácích ekonomik. Za druhé, politiky by měly usnadnit propojení investic a obchodních toků s cílem vytvořit příležitosti pro africké podniky, aby se zapojily do moderního obchodu. Za třetí by měla existovat jasná dělba práce mezi zúčastněnými stranami - Afričany, Číňany, Indy a mezinárodní společenství, včetně multilaterálních a bilaterálních rozvojových agentur. Africké vlády by měly odstranit administrativní a politické překážky, které brání novým podnikům vstoupit na trh. Politiky hospodářské soutěže většiny afrických zemí jsou stále nedostatečně rozvinuté. To bude vyžadovat přijetí zákonů o hospodářské soutěži založených na celosvětově osvědčených postupech. V posledních letech několik zemí, jako je Ghana, Mauricius, Mozambik, Namibie, Rwanda, Jižní Afrika a Tanzanie, již slibně pokročily v provádění těchto reforem. (Broadman 2008: 105-108)

Při rozvoji obchodních vztahů mezi Čínou a Afrikou byly klíčovými roky 2000, 2003 a 2006. V roce 2000 založila Čína Forum on China-Africa Cooperation (Fórum o spolupráci mezi Čínou a Afrikou - FOCAC). Během druhé konference FOCAC v roce 2003 Čína oznámila další zvýšení pomoci pro Afriku a nulové celní sazby na produkty vyvážené do Číny od některých nejméně rozvinutých zemí Afriky. Začala také budovat

zvláštní ekonomická zóna v Africe, aby rozvíjela infrastruktura a překonaly se překážky investic. V roce 2006 při příležitosti 50. výročí založení formálních čínsko-afrických diplomatických vztahů se Čína rozhodla vytvořit a rozvíjet nový typ strategického partnerství s Afrikou, který bude mít politickou rovnost a vzájemnou důvěru, hospodářskou spolupráci na dosahování spěchu a kulturní výměnu (Nowak 2016: 141)

Čína a Indie za účelem zvýšení obchodu se zbožím s Afrikou intenzivně rozvíjejí spolupráci Sout-South⁵ (Jih-Jih) se zeměmi v regionu. Čína je však diplomaticky aktivnější a více investuje do Afriky než Indie. Navíc intenzivněji podporuje domácí společnosti, které obchodují s Afrikou a poskytuje africkým zemím větší rozvojovou pomoc než Indie. (Nowak 2016: 145) Indie začala vytvářet strategická partnerství s Afrikou z důvodu hledání zdrojů, obchodních příležitostí a diplomatických iniciativ. V roce 2011 se Indie stala největším obchodním partnerem Afriky hned po Číně, EU a USA. Africké státy jako celek se pak staly šestým největším obchodním partnerem Indie hned po EU, Číně, SAE, USA a ASEAN. (Roy 2014: 13) Čínský přístup je zakořeněn ve státním kapitalismu, zatímco rozvojová spolupráce Indie v Africe řídí trh a soukromý sektor. Také aktivní zapojení soukromých podniků a nevládních organizací do budování institucionálních partnerství v Africe je v Číně menší. (Chakrabarti 2014: 342)

Indie se také dívá na kontinent jako na životaschopnou možnost pro své rostoucí energetické potřeby ve snaze snížit svou závislost na nestálých ropných zdrojích na Blízkém východě. Indie masivně zvýšila dovoz ropy z Nigérie, Súdánu a Angoly. Také indický průmysl řezání diamantů (který je v této asijské zemi největší na světě) dováží kameny z Jižní Afriky, Botswany, Namibie a Zimbabwe. Špičkové průmyslové domy, jako je Tata a Bharti, investovaly po celém kontinentu miliardy dolarů a využívají rostoucí spotřební základny. Z Afriky se stává významný rozvojový partner pro Indii. Od roku 2005 přistoupilo 21 afrických zemí (z 34 nejméně rozvinutých) k preferenci celního tarifu India- Africa Duty Free Tariff Preference, který stanovil bezcelní přístup

⁵ *South-South Cooperation* – Je rozvojový program OSN týkající se spolupráce mezi jižními zeměmi. Má to být prostředek k posílení spolupráce za účelem dosažení cílů udržitelného rozvoje, globálního akčního plánu pro lidi, planetu a prosperitu za účelem vymýcení chudoby. Existují věcné důkazy o tom, že obchod a investice *South-South* mají potenciál urychlit zlepšení v oblasti zdraví, vzdělávání, sociálního zabezpečení, využívání znalostí a zkušeností a při vytváření partnerství, která jsou nástrojem pro rychlé sledování cílů udržitelného rozvoje. Spolupráce mezi jižními zeměmi a zahrnuje spolupráci, která vytváří pracovní místa, posiluje obchod, zlepšuje infrastrukturu, přenáší technologie, podporuje regionální integraci a prospívá všem zúčastněným zemím. (South-South Cooperation, 2019)

na 94% celních položek Indie. V průběhu let se zrychlila pomoc a obchodní vztahy mezi Indií a Afrikou a v roce 2008 se Indie stala největším přispěvatelem misí OSN v Africe. V roce 2005 se stala asijská země členem Africa Capacity Building Foundation (ACBF) a získala status pozorovatele v COMESA, SADC a ECOWAS. Indie také spolupracovala s regionálními orgány v Africe a podpořila nové partnerství pro rozvoj Afriky (NEPAD) prostřednictvím své celoafrické elektronické sítě. Indie přispěla k podpoře malých projektů, které tradiční dárci ignorovali. (Chakrabarti 2014: 342-343)

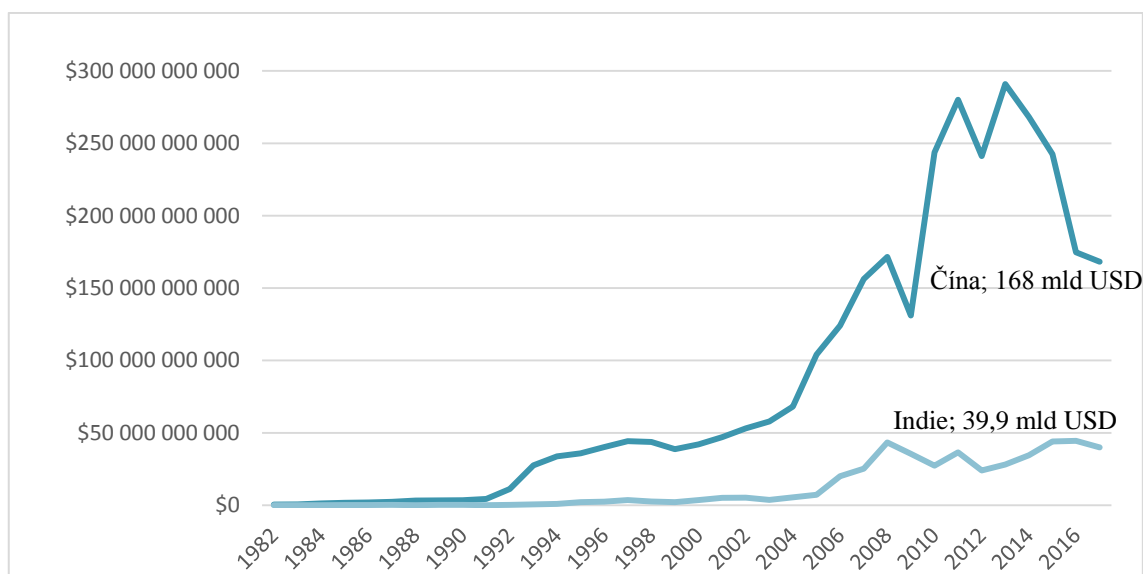
Indie spolupracuje s africkými zeměmi. První summit Indian Africa Forum proběhl v roce 2008 v Novém Dílí. Tématem byly perspektivy vyvíjející se angažovanosti Indie v Africe. Indie se především snaží změnit své postavení a úlohu v regionálním ale i globálním kontextu. Následoval druhý Indian Africa Forum v Addis Abebě v roce 2011. Jeho hlavním tématem byly perspektivy spolupráce v oblasti námořní bezpečnosti. Toto zasedání se zaměřilo na námořní spolupráci mezi Indií a africkými zeměmi diskutovali se například otázky týkající se povahy námořní spolupráce Indie s klíčovými partnery v Africe na bilaterální a regionální úrovni. Třetí se konal opět v Indii v roce 2015. Zástupci afrických států a Indie diskutovali téma týkající se spolupráce v oblasti energetiky a zabezpečení potravin. Poslední proběhl v březnu 2018 a týkal se spolupráce pro kybernetickou bezpečnost. (4th India-Africa Strategic Dialogue: India and Africa: Deepening the Security Engagement., 2018)

Mezi Čínou a africkými státy také probíhají summity. Asi nejvýznamnějším je FOCAC, o kterém jsem se zmínila již výše. Rozvoj čínsko-africké spolupráce nejen podpořil pokrok Afriky, ale také inspiroval mezinárodní partnery k tomu, aby věnovali větší pozornost Africe a zvýšili svůj podíl na kontinentu a spolupráci s ním. (Xinhua, 2018)

Africké státy v poslední době značně snížily mnoho svých dovozních celních sazeb a velké dovozy z Číny a Indie, včetně elektroniky, strojů a dopravních prostředků, obecně čelí relativně mírným tarifům. Každá africká země je nyní členem nejméně čtyř různých dohod. Existuje osm formálních „regionálních hospodářských komunit“ (nebo celních unií) a osm dalších typů regionálních integračních subjektů či iniciativ. Byl proveden průzkum mezi 450 africkými podnikateli v roce 2006. Výsledek prokázal, že většina z nich - ať už se jedná o čínské, indické nebo africké - shledávají tyto dohody přinejmenším neúčinné. (Broadman 2008: 102-103)

6.3.1 Přímé zahraniční investice asijských velmocí do Afriky

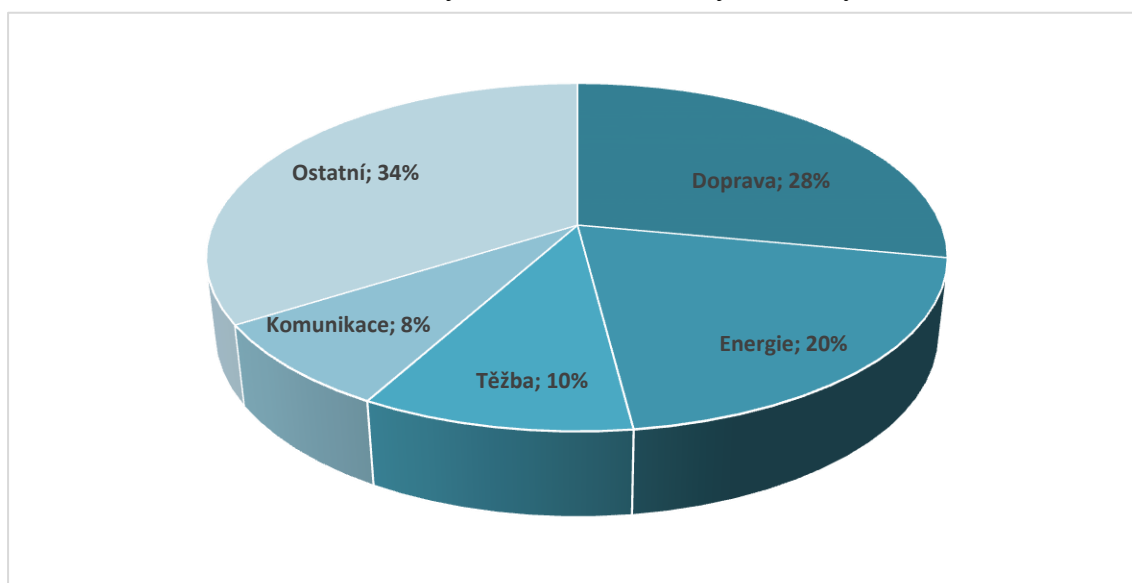
Během uplynulého počátku nového tisíciletí se Indie a Čína stávaly významnými hráči v Africe a vytvářely významné příležitosti a změny v tradičních obchodních a investičních vztazích Afriky. Hlavní příčinou tohoto zvýšeného vlivu byly přímé zahraniční investice (PZI). Obrázek č. 11 zobrazuje PZI Číny a Indie obecně mezi lety 1982 až do roku 2016. Je jasně patrné, že Čína od 90. let 20. století investovala násobně víckrát než Indie. V roce 2013 Čína investovala dokonce více než 10krát více než samotná Indie. V tomto roce byla Čína na pomyslném vrcholu a potom už její investice jen klesaly. Na konci sledovaného období – tedy v roce 2016 – Indie investovala už jen 4krát méně než její asijský rival. Kromě vstupní hotovosti na podporu rozvojových iniciativ existují i další přínosy, které PZI přinesou: vytvoří více pracovních míst, napomůžou při transferu nových technologií, pomůžou stimulovat tvorbu kapitálových trhů společnosti, zlepšit odborné znalosti v oblasti řízení a pomůže domácím firmám, aby se otevřely mezinárodním trhům. (Moyo 2009: 101-102)

Obrázek č. 11 – PZI Číny a Indie mezi lety 1982 – 2016 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle The World Bank, 2019)

Mezi hlavní oblasti investic patří přírodní zdroje, infrastruktura, textil, informační a komunikační technologie, automobily a sociální sektor. (Chakrabarti 2014: 341) Infrastruktura je z velké části nedostatečná a má nízkou kvalitu, což způsobuje, že náklady na celkovou produkci zboží a služeb jsou vysoké, což vysvětluje, proč je levnější vyrábět v Asii a dopravovat do Evropy, než vyrábět v Africe i přesto, že kontinent je mnohem blíže. (Moyo 2009: 100) Obchodní činnost čínských a indických

společností v Africe výrazně podpořili veřejné programy v oblasti obchodu a investičních financí v Pekingu a Novém Dillí. Čínská vláda, zejména prostřednictvím Exportní a importní banky Číny a Čínské rozvojové banky, poskytla exportní úvěry, půjčky a investiční záruku čínským investorům. Na konci roku 2005 dosáhly zvýhodněné půjčky celé Africe částky 800 milionů dolarů a kryly 55 projektů ve 22 zemích. V roce 2006 vydal Peking "Čínskou africkou politiku", která stanovila základní principy pro vedení budoucí spolupráce s kontinentem a uspořádal široce ohlášený summit s 48 africkými vůdci, na kterém prezident Chu Ťin-tchao oznámil, že Čína zdvojnásobí svou pomoc africkým zemím, do roku 2009 jim poskytne 5 miliard dolarů zvýhodněných půjček a úvěrů, vytvoří fond na podporu čínských investic v Africe ve výši 5 miliard dolarů a zruší bezúročné půjčky. Dlužilo 33 afrických států. (Broadman 2008: 99) Když porovnáme ale investice z Číny a ze Spojených států, zjistíme, že zacílení je naprosto odlišné. Na rozvojové projekty asijská velmoc investovala pouze 0,014% z celkové sumy 75 miliard dolarů. (Kleban, 2016) Ostatní finance šly do velmi rozdílných projektů. Dále se investovalo od dopravy, uskladňování ale i do zemědělství. Čína financovala i vojenskou akademii v Zimbabwe nebo budovu opery v Alžírsku. (Jaké zájmy sleduje Čína v Africe? Investovala zhruba tolik, co USA, 2013) Zacílení čínských investic vidíme i na obrázku č. 12, který publikoval Hwang ve svém policy briefu a jen to potvrzuje tvrzení popsané výše. Čína mezi lety 2000-2014 podporovala hlavně projekty týkající se dopravy (28%), energie (20%), těžby (10%) a komunikace (8%) – to činí 66% ze všech čínských investic do Afriky mezi lety 2000-2014.

Obrázek č. 12 – Přijímané čínské půjčky Africe podle sektorů v letech 2000-2014 (Vlastní zpracování dat dle Hwang, 2016)

Ani Indie není nijak pozadu. Svou aktivitu a Africe stále zvyšuje a její hospodářské vazby překračují hranice tradičního partnerství uvnitř britského Commonwealthu. (Gareth Price, Alex Vines 2007) Exportní a importní banka Indie usnadňuje obchod a investice v afrických zemích. Její činnost byla historicky soustředěna na východní a jižní Afriku, kde díky dlouhé tradici obchodu a přistěhovalcům je indická diaspora již dobře zavedená. Banka však nedávno zahájila program „Focus Africa Program“, aby určila nové prioritní oblasti pro bilaterální obchod a investice. V roce 2006 rozšířila do afrických zemí úvěry ve výši 558 milionů dolarů. (Broadman 2008: 99) Zahraniční investice prostřednictvím přímých zahraničních investic umožnily lepší přístup ke globálním trhům a sítím, dovednostem a technologiím. Umožňuje to také sdílet úsilí o výzkum a vývoj a jeho výsledky. Pomáhá také vytvořit image značky jako součást firemní strategie a využití surovin hostitelských zemí. Indické společnosti investovaly do zahraničí především proto, že (a) hledali zdroje, (b) hledali trh nebo (c) hledali technologické zájmy. Indické investice v Africe jsou především zdrojem a typy hledání trhu. (Paul 2014: 187)

Do roku 2003 mělo indické ministerstvo zahraničí pouze jeden odbor zaměřený na Afriku. V současné době má hned tři – pro západní a střední Afriku, pro východní a jižní Afriku a pro západní Asii a severní Afriku. Spolupráce Indie s africkými státy by ale neměla být pouze na ekonomické úrovni. Afričané si mohou vzít mnohá ponaučení z indické demokracie v postkoloniálním prostředí. Asijská velmoc má navíc zkušenosti i se zemědělskou expanzí, hospodařením s nezávadnou vodou a narůstající hrozby změny klimatu. (Gareth Price, Alex Vines 2007) Indie od roku 2005 pořádá indicko-africká setkání a summity. Účastní se toho stále více politických i obchodních afrických zástupců. Cílem je zvýšit vzájemnou obchodní bilanci, poskytovat úvěry na rozvojové projekty či poskytnout stipendia 22 tisícům afrických studentů. (Horecký, 2011)

Japonské společnosti v roce 1995 uvedly, že ze svých afrických investic vydělaly více než z jihovýchodní Asie, Pacifiku, Severní Ameriky a Evropy. Američtí investoři zase přišli s tím, že v roce 1997 dosáhli návratu svých afrických investic ve výši 25%. Bylo to o dvě třetiny více, než dosáhly v Asii a Tichomoří a o 50% více než návratnost kapitálu investovaného v Latinské Americe a Karibiku. UNCTAD uvádí, že přímé investice Britů v Africe, s výjimkou Nigérie, vzrostly mezi lety 1989 a 1995 o 60%. (Moyo 2009: 102)

6.3.2 Asijské půjčky Africe

Čínské půjčky byly použity především dopravě, energetickém a těžebním průmyslu. V dopravě se renovují nebo staví silnice, železnice, letiště a přístavy. Také za to nakupují auta, lodě či letadla. V energetickém průmyslu peníze jdou především do hydroelektráren. Za posledních 15 let získala nejvíce čínských půjček Angola – 21,2 bilionu dolarů. Ta většinu svých půjčených peněz investovala do ropného průmyslu. Následovala ji Etiopie se 12,3 biliony dolarů, která za 40% půjček vložila do dopravy, 25% do komunikačních technologií a 20% investovala do energií – hlavně do vodní energie. (Hwang a kol. 2016) Více než 80% indických půjček sloužilo v roce 2014 k financování projektů týkající se energetického průmyslu, strojírenství, cukrových plantáží, komunikací a přepravy, zemědělství a venkovské elektrifikace. Indie se pak dále snaží především o rozvojové partnerství s africkými zeměmi. Buduje školící centra, nabízí zvýhodněné úvěry či grantovou podporu. Dále vynakládá finanční prostředky na vzdělávací programy a realizaci projektu Pan Afrika e-network.⁶ (India-Africa - Fact&Figurs, 2015)

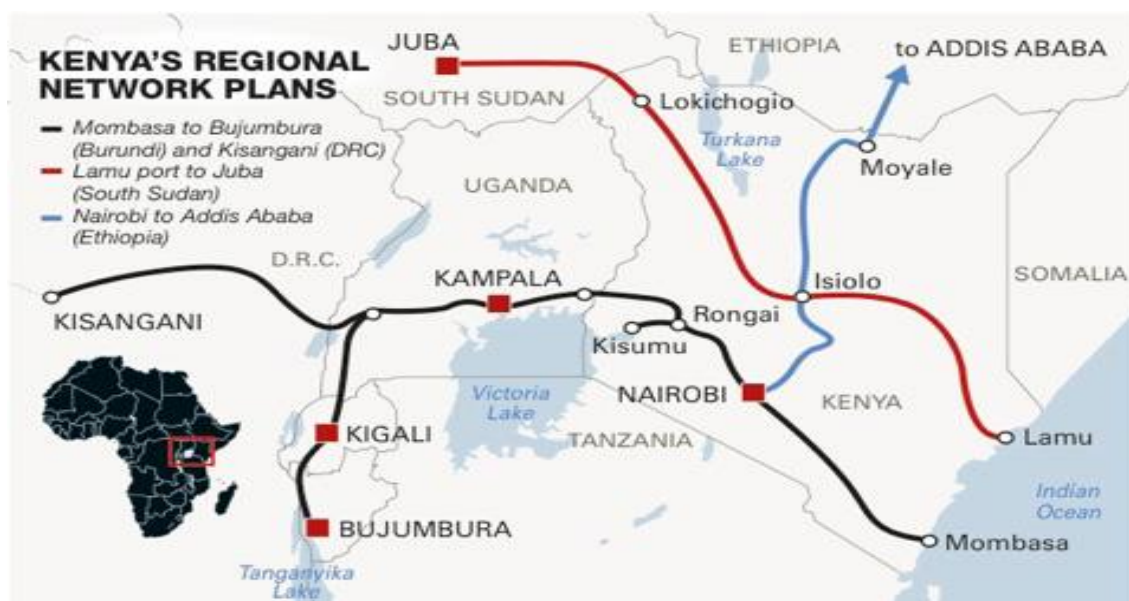
Afrika se staví k čínskému „kolonizátorství“ pozitivně i přesto, že modernizace afrických zemí zásluhou Číny nehrozí. Příkladem mohou být dovezené televize do Zambie, které do několika málo týdnů přestaly fungovat. (Kurzyszová, 2017) Cílem Číny je zajistit si strategická ložiska nerostných surovin a zajistit tak dostatečné množství pro další hospodářský růst asijské země. (Čína potřebuje Afriku, ale Afrika Čínu ještě víc, 2018) Proto vzájemná obchodní bilance roste (viz kapitola 7.4) Konkurentem je v Africe právě Indie. Asijské výrobky nejsou přirozeně tak kvalitní jako ty evropské, ale obyčejného Afričana zajímá cena. Indie o sobě tvrdí, že produkují lepší výrobky než Čína. To samé platí i o lékářích a lécích. (Horecký, 2011)

6.3.3 Železnice v Keni

Velkým problémem je nedostatečná infrastruktura, která brzdí růst země a boj s chudou a nezaměstnaností. Důležitým zdrojem příjmů jsou proto mezinárodní finanční instituce a

⁶ Pan Afrika e-network je inovativní typ spolupráce, díky níž mají Afričané dostupnější kvalitní vzdělání i zdravotní péči. Projekt propojuje přední univerzity v Indii i v Africe díky telekomunikačním technologiím. Indie spolupracuje s pěti africkými regionálními univerzitami – v Kamerunu, Egyptě, Ghaně, v Malawi a na Mauriciu – a pěti nemocnicemi – v Konžské republice, Egyptě, Senegal, Nigérii a na Mauriciu. (India-Africa - Fact&Figurs, 2015)

dárci. Tady se odráží i první fáze čínského financování – standardní železnice, která spojuje Mombasu a Nairobi (obr. č. 13) otevřená v květnu 2017. (The World Factbook, 2018) Železniční trať vedoucí z Nairobi do Mombasy – Madaraka Express – má nahradit více než sto let starou trať, kterou tady vybudovali Britové. Tento projekt má za cíl propojit sedm zemí v Africe. (Vařáková, 2017) Nákladní vlaky budou jezdit rychlostí 80 km/h a osobní vlaky dokonce 120 km/h. Železnice je stavěna společností China Roads And Bridges Corporation. 85% finančních prostředků poskytla čínská banka, Keňa zaplatila pouze zbylých 15%. Stavba byla dostavěna v červnu 2017 – těsně před volbami. Na stavbě bylo zaměstnáno kolem 25 000 Keňanů a dalších dva až tři tisíce Číňanů. Afričané pracovali především jako dělníci, řidiči nákladních automobilů či jako inspektoři. Číňané zastávali pozice inženýrů, kteří ale neuměli moc anglicky. Při sporech mezi čínskými a místními pracovníky se nejprve vedla diskuze. V některých případech byli zvoleni prostředníci, kteří komunikovali jak s čínskou firmou, tak s Afričany. Na žádost místních pak firma ještě pomohla obnovit školy a zdravotní střediska. Společnost také postavila malé silnice a mosty. Na druhou stranu pomohli zlepšit image nové železnici, aby byl projekt přijat místními. (Wissenbach, Wang, 2016) Keňané si od nové tratě slibují lepší životní podmínky, nová pracovní místa a také rozvoj obchodu a turismu. Podle prezidenta Kenyatta se otevírá nová kapitola dějin země. Opozice projekt ale kritizuje a říká, že je trať předražená a nebude mít takový ekonomický přínos, jak všichni očekávají. (Vařáková, 2017)

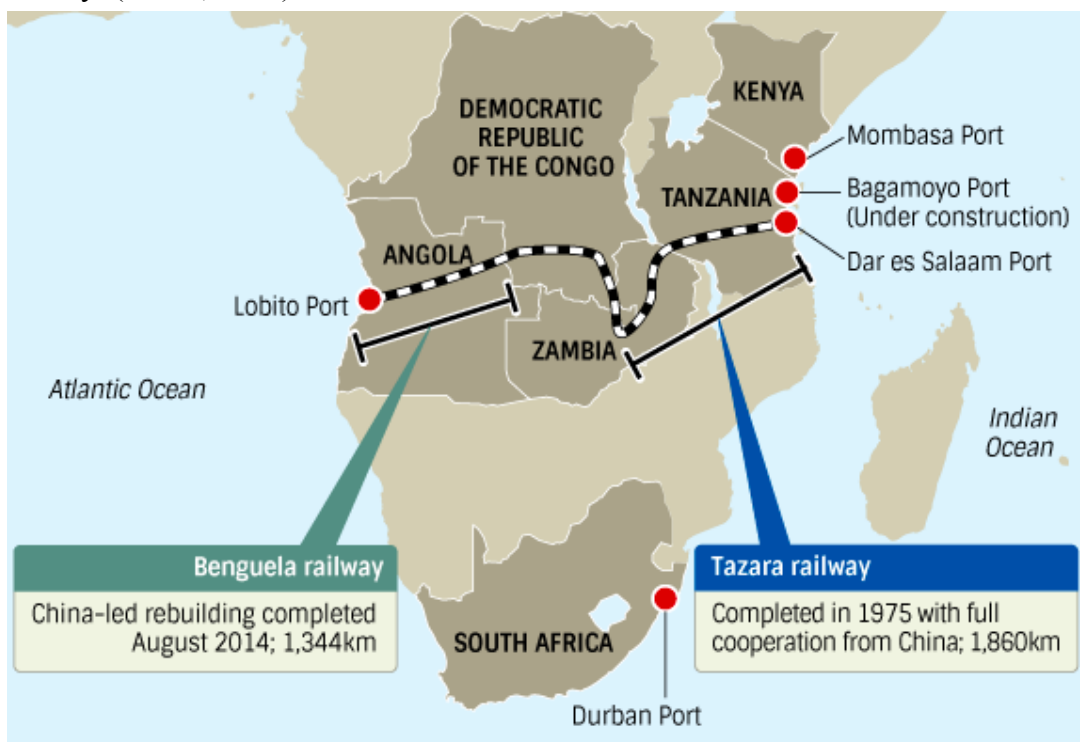
Obrázek č. 13 – Mapa železnice v Keni, (Zdroj: Wissenbach, Wang, 2016)

6.3.4 Železnice v Tanzanii

Infrastruktura mezi většími městy je většinou dobrá, ostatní silnice jsou ale ve velmi špatném stavu. Železniční trať spojující Dar es Salaam a sever země také čeká na opravy. Hlavní přístav země Dar es Salaam zpracovává i tranzitní kargo pro Ugandu a Zambii. (Tanzanie: Ekonomická charakteristika země, 2019)

Číňané už v 70. letech vybudovali železnici mezi Tanzanií a Zambií (viz obr. č. 14). Celkem 1800 kilometrů tratě stavěli šest let s tím, že do Afriky bylo posláno 60 tisíc pracovníků. Ti dodnes v Tanzanii staví silnice, přehrady a další stavby. (Afrika – věrný finanční spojenec Číny i po 40 letech, 2013)

Hlavním projektem, na němž je vidět čínská mezinárodní strategie, je jeden z největších infrastrukturálních výkonů na africkém kontinentě - Projekt železnice TAZARA (Tanzansko-Zanzibarská železnice). Jako jediné nesloužilo přímo kolonizátorským státům k jejich zahraničním investicím. Obyvatelé Afriky chtěli železnici využívat k vlastním účelům. (Kurzyszová, 2017) Projekt vznikl v 70. letech 20. století. Poukazuje především na první krůčky Číny v Africe, která si v té době snažila vydobýt své místo ve světě. „Černý kontinent“ byl pro asijskou zemi „zkušebním hřištěm“, kde je možné si své zahraniční investice „otestovat“ bez velké pozornosti a bez rizika mezinárodní ostudy. (Česká, 2017)

Obrázek č. 14 – Mapa železnice TAZARA, (zdroj: Ball, 2015)

6.4 Vzájemný obchod mezi Čínou – Afrikou a Indií – Afrikou

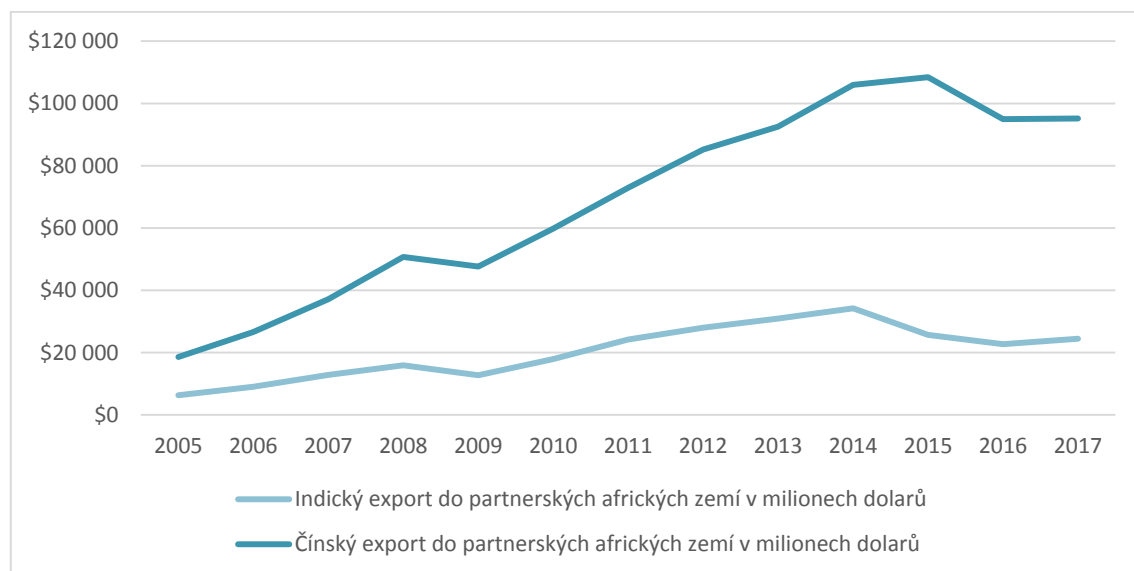
Historickými obchodními partnery Afriky byly Spojené státy a Evropa. V posledních letech se ale toto mění a důležitým aktérem se stává i Asie. Hlavním lákadlem a současně atraktivním exportním artiklem jsou nerostné suroviny. Čínské „investice do afrického rozvoje“ v oblasti těžby odstartovaly nenápadnou kontrolu nad 97 % světového trhu vzácných kovů. V Angole pak dostala pod svoji kontrolu více než 40 % ropných zásob země. Dále si také Čína kupuje či na dlouhá desetiletí pronajímá miliony hektarů zemědělské půdy od států, které nejsou schopny samy živit svoje obyvatelstvo. Především pak na Madagaskaru a v jižní Africe. (Kleban, 2016) Indie zase hledá kontinent jako životaschopnou alternativu pro její rostoucí energetické potřeby, aby snížila svou závislost na ropných zdrojích Středního východu. Indie masivně zvýšila svůj dovoz ropy z Nigérie, Súdánu a Angola. Také indický diamantový průmysl (největší na světě) dováží kameny z Jižní Afriky, Botswany, Namibie a Zimbabwe; a špičkové průmyslové domy jako Tata a Bharti investovaly miliardy dolarů na celý kontinent a využívaly rostoucí spotřebitelské základny. (Chakrabarti 2014: 342)

V posledních letech stále více platí, že země na východním pobřeží Afriky – od Jižní Afriky po Somálsko – spadají pod strategické námořní sousedství Indie. Jak již bylo zmíněno, indický průmysl si uvědomil strategický význam Afriky v obchodních podmínkách. Nové ekonomické iniciativy zahájené africkými vládami, jako je New Partnership for African Development (NEPAD), také přilákaly zájem indických investorů. Stále více si země uvědomuje, že africké ekonomiky jsou ve fázi vývoje, kdy by Indie mohla nabídnout nejvhodnější technologii a produkty za konkurenční ceny. Většina afrických zemí s přílivem indických investic, mluví anglicky. (Paul 2014: 185-190)

Takové globální hodnotové řetězce nabízejí africkým zemím možnost zvýšit objem, rozmanitost a hodnotu svého vývozu. Africké společnosti v několika průmyslových odvětvích - například v automobilovém průmyslu (v Jižní Africe), v odvětví čerstvého ovoce (v Ugandě) a v oděvní výrobě (v Keni) - se již angažují nebo mají silné vyhlídky na zapojení obchodu. A protože mnoho čínských a indických firem působících v Africe je součástí nadnárodních korporací integrovaných do globálních hodnotových řetězců, podnikání s nimi může africkým společnostem pomoci rozšířit jejich vlastní angažovanost v síťovém obchodu. Toto rozšíření je patrné již v oblasti zpracování

potravin (v Tanzanii), textilu (v Ghaně), rybolovu (v Senegalu) a služeb back-office (v Tanzanii). Integrované podnikové struktury navíc hrály významnou roli čínské a indické nadnárodní společnosti působící v Africe, které usnadňují propojení mezi obchodem a fdi. To je důležité, protože v některých odvětvích, jako je těžební průmysl, tok investic z těchto podniků do Afriky zvyšuje objem afrických vývozů prostřednictvím trhů nejen v domovských zemích těchto firem, ale také v zemích mimo Asii. Tyto vazby mezi obchodem a fdi jsou důležitými příležitostmi pro africké firmy a za účelem jejich využití stále více a více těchto společností vstupuje do společných podniků s čínskými a indickými investory. Díky své integraci do globálních korporátních struktur jsou čínské a indické podniky v Africe schopny provozovat větší operace a dosahovat tak větších úspor z rozsahu než jejich africké protějšky. Mohou tedy exportovat širší škálu zboží s vyšší hodnotou než africké firmy ve stejných odvětvích. Jsou také rozsáhle integrovány do vlastních regionálních obchodních sítí v Africe a do geograficky širšího souboru trhů mimo Afriku. Jinými slovy, čínské a indické firmy v Africe jsou na čele integrace afrických ekonomik napříč kontinentem a na globální trh. (Broadman 2008: 101-102)

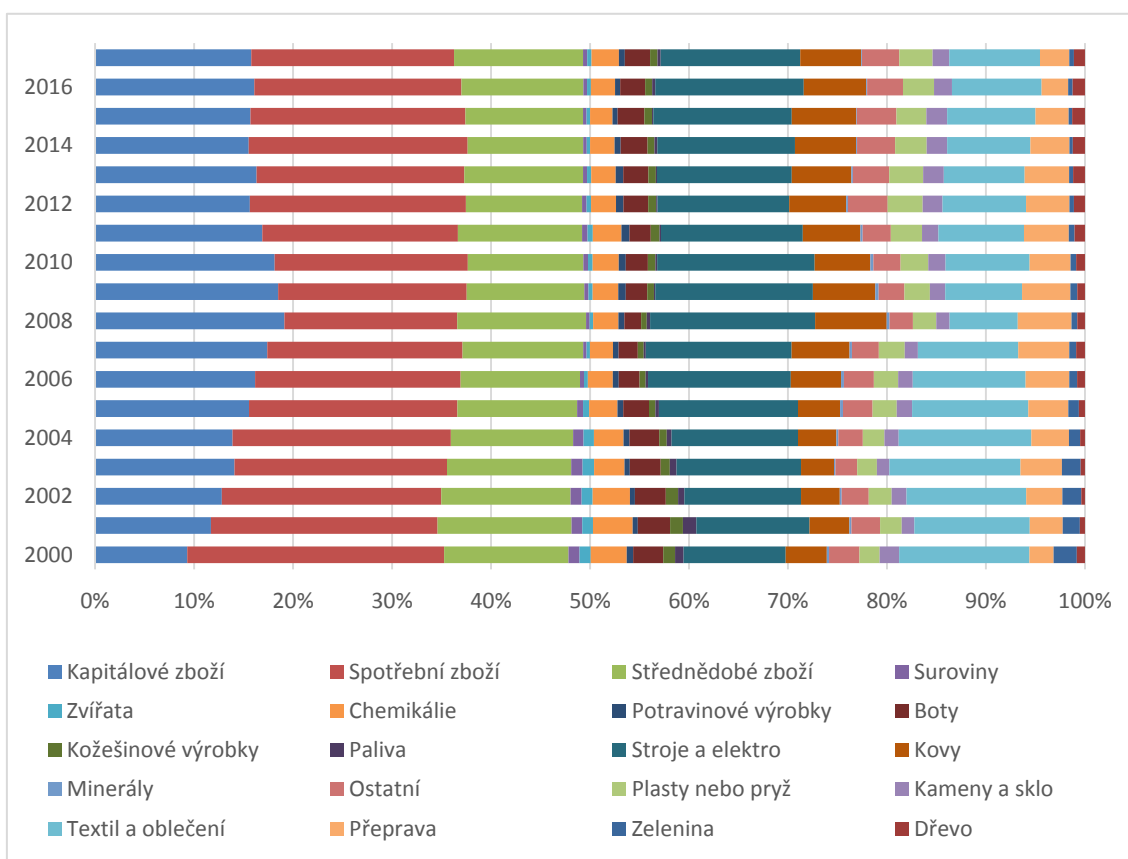
Obrázek č. 15 představuje objem exportu v milionech dolarů z Číny a Indie do Afriky. Z grafu je patrné, že Čína dováží více než Indie, v roce 2015 to bylo dokonce téměř 10krát více. Po celou dobu vývoz z Asie roste bez výraznějších propadů.

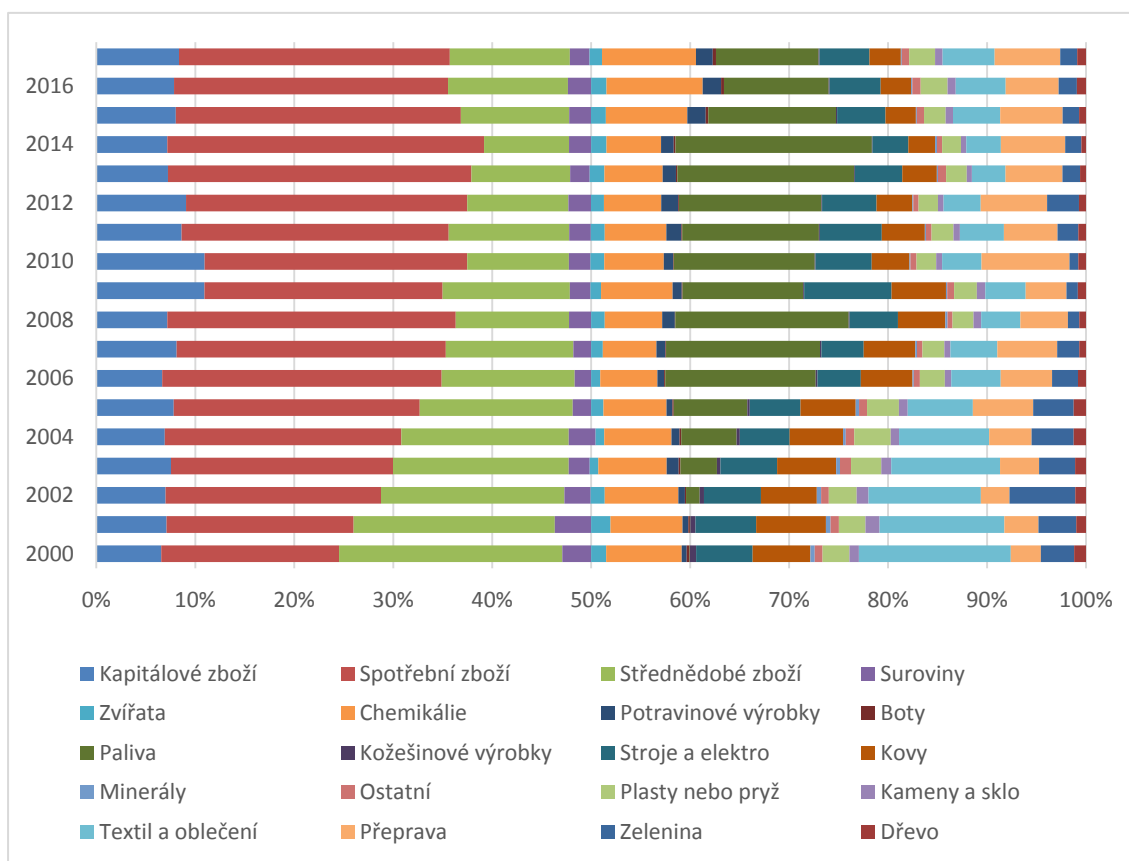
Obrázek č. 15 – Celkový čínský a indický export do afrických států mezi lety 2005 – 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle International Monetary Fund, 2019)

Obrázek č. 16 zobrazuje shrnutí komodit za všechny vybrané státy dovezené z Číny do Afriky. Čína nejvíce dovážela kapitálové, střednědobé a spotřební zboží, dále pak stroje a elektro. Pokud se podíváme na růst objemu zboží, vidíme, že objem kapitálového zboží se navýšil v roce 2017 35krát oproti roku 2000. Prudce stoupl i dovoz plastů a pryže, které se dovezlo 34krát více než před 17 lety. 30krát více se dovezlo i kovů. Naopak nejméně vzrostl dovoz zeleniny – pouze 4krát. Tu si Afrika dokáže v dostatečném množství produkovat sama.

Obrázek č. 17 zobrazuje celkový objem komodit za všechny vybrané africké státy dovezené z Indie do Afriky. Nejvíce se z Indie dováželo spotřební a střednědobé zboží, chemikálie a zboží týkající se přepravy. Nárůst nebyl tak dramatický jako u konkurenční Číny. Nejvíce vzrostl objem zboží týkající se právě přepravy – tam se dovoz zvýšil 24krát. Potravinové výrobky zaznamenaly největší nárůst. Tam se dokonce dovoz zvýšil 36krát. Nejméně se zvýšil dovoz kožšinových výrobků.

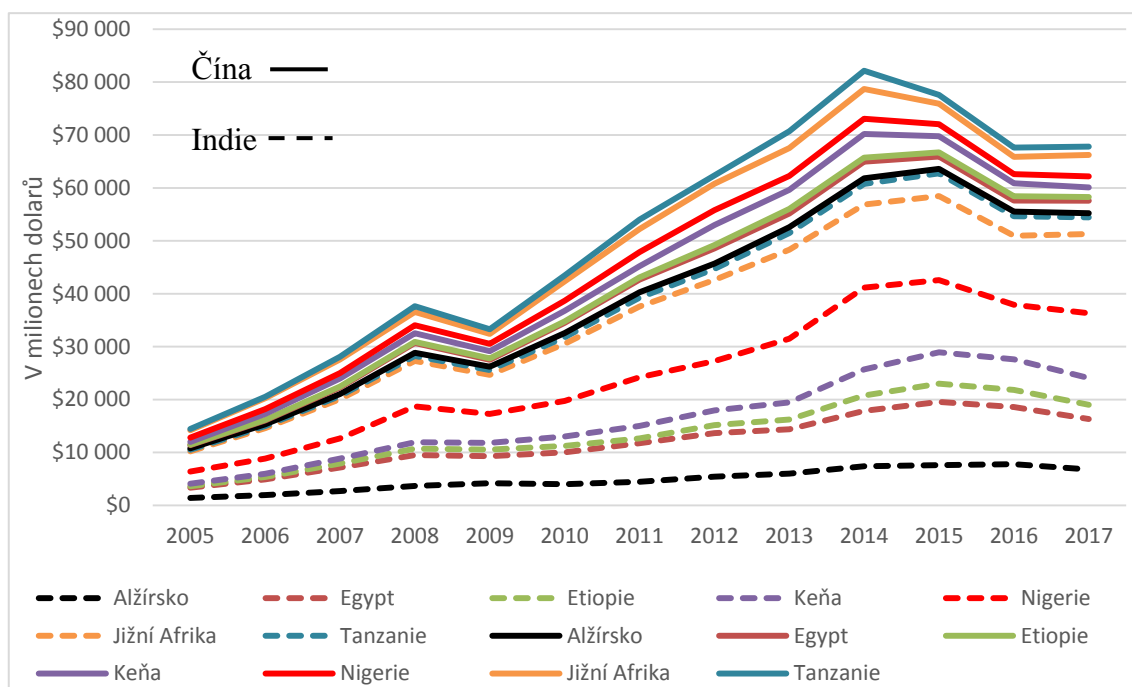

Obrázek č. 16 – Souhrn komodit za všechny vybrané státy dovezené z Číny do Afriky v letech 2000 – 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle World Integrated Trade Solution, 2019)

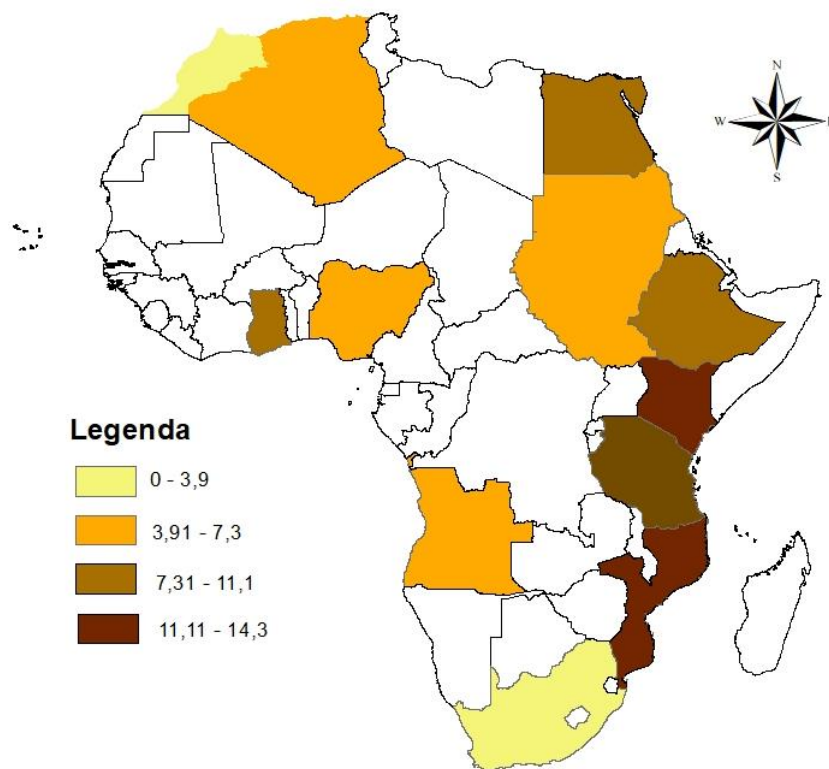

Obrázek č. 17 - Souhrn komodit za všechny vybrané státy dovezené z Indie do Afriky v letech 2000 – 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle World Integrated Trade Solution, 2019)

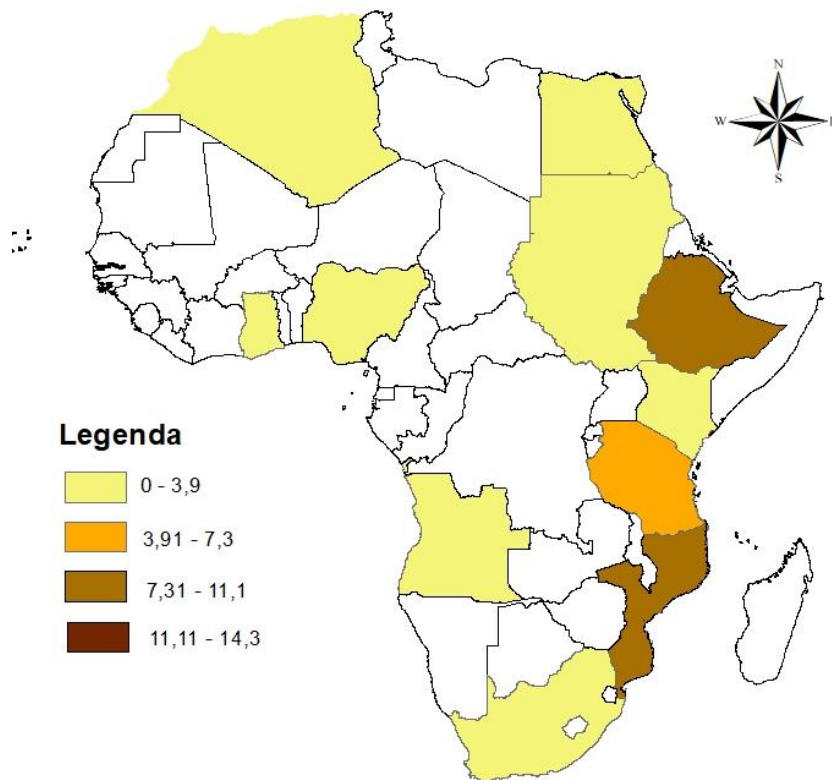
Srovnání čínského a indického dovozu vidíme na obrázku č. 18. Nejprve je nutné poznamenat, že linie s plnou čarou je čínský dovoz a čerchované linie představují indický dovoz. Pro lepší přehlednost jsou vyobrazeny pouze státy s největším objemem obchodu. Přesto je zcela patrné, že Čína opět vede nad Indií. Například Alžírsko dovezlo v roce 2017 8,7krát více zboží z Číny než z Indie a v Angole to bylo dokonce téměř 10krát více. Afrika logicky nemá tak široký sortiment vývozu do Asie jako co dováží. Vývoz tvoří především nerostné suroviny, zelenina, paliva nebo střednědobé zboží. Kartogramy na obrázku č. X a Y představují kolikrát se zvýšil dovoz do jednotlivých afrických států z Číny a z Indie mezi lety 2005 až 2017. Pro lepší názornost byla ponechána stejná škála u obou kartogramů. Vidíme, že nárůst čínského dovozu do Afriky je mnohem větší než nárůst indického exportu.

Obrázek č. 18 – Srovnání čínského a indického exportu do vybraných zemí v Africe mezi lety 2005 – 2017 (Vlastní zpracování dat dle World Integrated Trade Solution, 2019)

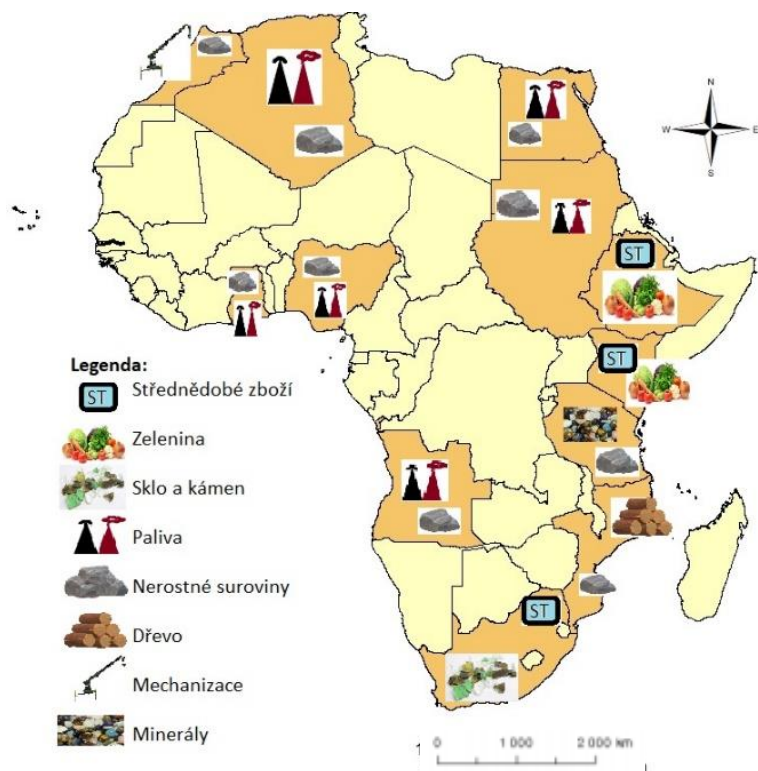
Obrázek č. 19 – Kartogram zvýšení dovozu do jednotlivých států z Číny mezi lety 2005-2017 (Vlastní zpracování dat v ArcGis dle World Integrated Trade Solution, 2019)

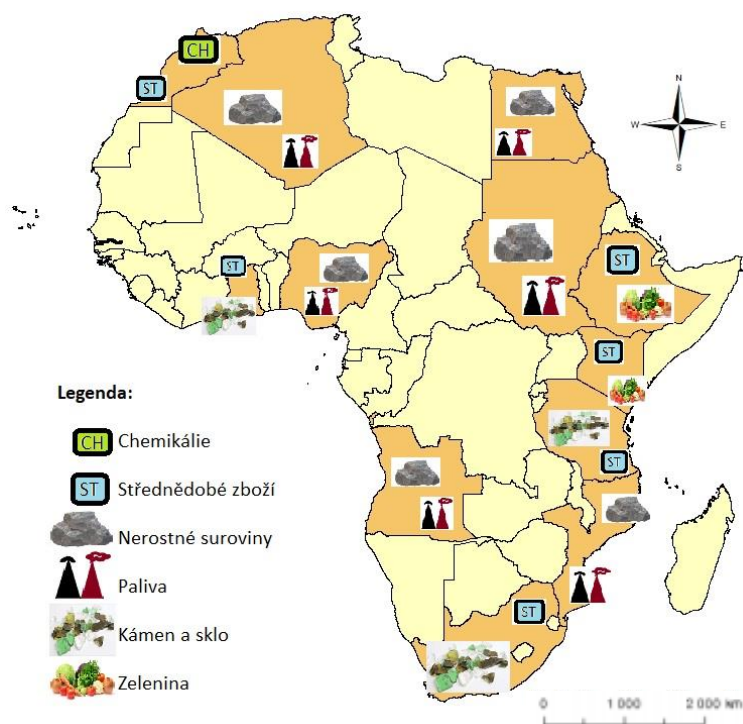
Obrázek č. 20 – Kartogram zvýšení dovozu do jednotlivých států z Indie mezi lety 2005-2017 (Vlastní zpracování dat v ArcGis dle World Integrated Trade Solution, 2019)

Vývoz každé ze zemí tvoří především dvě hlavní komodity a zbytek je pouze jako doplněk. Ty hlavní dvě vývozní suroviny z každého státu do Číny vidíme na obrázku č. 21, do Indie to pak vyobrazuje obrázek č. 22. u $\frac{3}{4}$ států platí, že hlavní vývozní komodita je stejná do Číny i do Indie. U států jako je Tanzanie, Mosambik, Ghana a Maroko to ale neplatí. Tanzanie do Číny exportuje nerostné suroviny a minerály, do Indie pak střednědobé zboží, kámen a sklo. Mosambik zase do Číny vyváží hlavně nerostné suroviny a dřevo, Indie více odebírá paliva (protože nechce být závislá pouze na jednom zdroji) a nerostné suroviny – to platí posledních pět let, před tím se vyvážela hlavně zelenina. Ghana do Číny vyváží hlavně nerostné suroviny a paliva, Indie kupuje především střednědobé zboží⁷ a kámen a sklo. Maroko Čínu zásobuje opět nerostnými surovinami a mechanizací. Indie naopak upřednostňuje střednědobé zboží a chemikálie.

⁷Střednědobé zboží je zde myšleno jako meziprodukty. Ty jsou používány k vytvoření jiného produktu. Jinými slovy, jsou to vstupy do jiných výrobků nebo do složek hotových výrobků. Dodavatelé polotovarů je prodávají například výrobcům za účelem zařazení do svých konečných výrobků. (Market Business News, 2019)

Obrázek č. 21 – Mapa vybraných států Afriky se dvěma nejvíce vyváženými surovinami do Číny (Vlastní zpracování dat dle World Integrated Trade Solution, 2019)

Obrázek č. 22 – Mapa vybraných států Afriky se dvěma nejvíce vyváženými surovinami do Indie (Vlastní zpracování dat dle World Integrated Trade Solution, 2019)

Dále byla vytvořena tabulka s daty představující dovoz zboží od zahraničních partnerů (tabulka č. 1). Čísla v tabulce znamenají pořadí Číny a Indie v pomyslném žebříčku dovozu. To znamená, že například u Angoly v roce 2018 byla Čína druhý největší dovozce a Indie až desátým. Tato tabulka nám přináší zajímavá data přínosná pro tuto práci. V zásadě můžeme říct, že z našich vybraných států je Indie největší obchodní partner pouze pro Mauricius a pro Tanzanii byla do roku 2013, pak převzala vedoucí pozici Čína. Ta je hlavním exportním partnerem pro daleko více vybraných států než Indie. Jmenovitě je to Ghana, Súdán Etiopie, Keňa, Jižní Afrika, Alžírsko a Egypt. V zásadě to znamená, že nemůžeme africké státy rozdělit na „čínské“ a „indické“. Domnívám se, že Indie si teprve buduje svoji pozici v globální ekonomice a její čas v horizontu několika let ještě přijde a bude pro Čínu rovným konkurentem. Důkazem může být hned několik států, kdy Čína je ve vedoucí pozici, ale Indie postupně stoupá vzhůru. Například v Jižní Africe byla v roce 2007 až čtrnáctým největším zahraničním dovozcem. V roce 2018 už ale byla na pátém místě. To samé platí u řady dalších zemí – např. Angola, Ghana, Maroko.

	2007	2010	2013	2016	2018	
Angola	7	3	3	3	2	Čína
	15	11	15	15	10	Indie
Ghana	1	1	1	1	1	Čína
	7	8	5	5	5	Indie
Maroko	4	3	4	3	3	Čína
	22	15	17	17	16	Indie
Mozambik	6	6	3	3	2	Čína
	4	3	9	5	5	Indie
Súdán	1	1	1	46	1	Čína
	3	7	2	2	2	Indie
Mauricius	2	2	2	1	2	Čína
	1	1	1	2	1	Indie
Etiopie	1	1	1	1	1	Čína
	3	4	3	4	4	Indie
Keňa	1	1	1	1	1	Čína
	3	4	3	4	4	Indie
Nigérie	3	3	3	1	1	Čína
	9	8	9	7	7	Indie
Jižní Afrika	2	1	1	1	1	Čína
	14	8	5	4	5	Indie
Tanzanie	4	2	3	1	1	Čína
	3	1	1	2	3	Indie
Alžírsko	3	2	1	1	1	Čína
	16	13	10	11	15	Indie

Egypt	5	2	1	1	1	Čína
	12	12	10	14	12	Indie

Tabulka č. 2 – Pořadí Číny a Indie podle dovozu zboží do vybraných států v letech 2007, 2010, 2013, 2016 a 2018 (Vlastní zpracování dat dle IMF, 2019)

6.5 Nedůvěra Západu v asijskou expanzi

Západ ale expanzi Číny v Africe sleduje s nedůvěrou a kritizuje, že kromě peněz vyváží Čína do Afriky i své problémy s porušováním lidských práv a pracovních norem. Navíc Čína prosazuje africkou industrializaci. V příštích deseti letech by chtěla převést svoji výrobu na černý kontinent především kvůli nízkým platům. (Afrika – věrný finanční spojenec Číny i po 40 letech, 2013) Státy politického Západu většinou podmiňovaly podporu rozvoje afrických států. Ať už se jednalo o rozšíření neoliberální vize, ekonomické otevírání světu či založení volného trhu. (Kurzyszová, 2017) V Džibutsku byl oznámen plán na vybudování vojenské námořní základny, která má „pomáhat námořnímu obchodu a bojovat s piráty“ u východoafrických břehů. Budování této základny na kontinentu by však kromě velmocenských zájmů mohlo v budoucnu hájit také zájmy čínských obyvatel, kterých se do Afriky přestěhoval již více než 1 milion. (Kleban, 2016) Pro zajištění si levné pracovní síly Čína dováží své pracovníky z Asie, kteří jsou z velké části vězni. V Africe pak zakládají množství radikálně zaměřených čínských osad a jsou nežádoucí uzavřenou společností – nepřijímají africké zvyky, jejich jídlo, neumí jejich jazykem. (Kurzyszová, 2017) Navíc to znamená, že půjčené čínské peníze Africe opět přistanou v kase Číny, když zadanou práci vykonávají čínští dělníci. Indičtí přistěhovalci jsou podstatně více začlenění do africké podnikatelské sféry než čínští přistěhovalci, kteří jsou relativně nově příchozí. (Broadman 2008: 99) Přesto jsou částečně negativně vnímáni i Indové. Příchozí jsou většinou vzdělanci, kterých je na černém kontinentě málo. Často jsou úspěšnými maloobchodníky, které místní neumějí nahradit, nebo jsou v roli pánů. Ve východní Africe patří ke společenské špičce. (Dobrovolný, 2012)

Příznivce ale i odpůrce čínsko-africké spolupráce najdeme i v řadách samotných Afričanů. „Čína, která si prošla vlastním bojem za modernizaci, má mnohem větší pochopení pro nutnost rozvoje Afriky než mnoho západních zemí,“ tak argumentoval senegalský prezident Abdoulaye Wade v roce 2008. Vystihl tím postoj afrických zemí ke vztahu s Čínou. Předseda Africké unie Moussa Faki zase řekl: „Žádná manipulace nás od mise upevnit vztahy s Čínou neodradí.“ (Čína potřebuje Afriku, ale Afrika Čínu

ještě víc, 2018) Čínu privileguje i zambijská spisovatelka Dambisa Moyo, která studovala na Oxfordu ve Spojeném království. Publikuje však kritické články o euroizaci Afriky. (Kurzyszová, 2017) Naproti tomu prezident Jižní Afriky Thabo Mbeki kritizuje čínský vliv na černém kontinentu. V prosinci 2006 řekl, že pokud se vytvoří vztah mezi Čínou a africkým kontinentem, je tady možné riziko obnovení kolonialismu. (Eisenman 2012: 808)

Afričtí vůdci jsou za asijskou pomoc momentálně krátkozrace rádi. Především pak čínský zájem je těší, protože jim nemluví do jejich vnitřních záležitostí. Zároveň pokládají Čínu za vzor, který chtějí následovat v rámci reforem za účelem dosáhnout pravidelných obřích ekonomických přírůstků. V neposlední řadě se Afrika chce odvrátit od bývalých západních kolonizátorů. (Kleban, 2016) Ti většinou soupeří o své koloniální državy, Čína svoji ideologii nikomu nenutí, není angažovaná a navíc se dělí o svůj ekonomický růst.

Přes všechny výše zmíněné problémy se nespočet článků shodne na tom, že je velice důležité, aby v Africe byli právě alespoň dva zahraniční aktéři. To podle expertů povede k zavedení konkurenční soutěže a přispěje to tak ke kvalitnějšímu životu místních obyvatel.

7 Případové studie

V případové studii číslo jedna se zaměřím na spolupráci Číny s Ghanou. I přesto, že Čína nejvíce dle IMF exportuje do Jižní Afriky, tak byla vybrána Ghana. Jedním z důvodů bylo to, že od roku 2005 se objem exportu zvýšil více než sedmkrát (tabulka č. 3). Někdo by mohl argumentovat, proč se případová studie nezabývá např. Tanzanií, Mozambikem, Keňou nebo Etiopií. K tomu nám částečně pomůže tabulka č. 2 ze str. 49. V Tanzanii a Mozambiku není Čína po dobu sledovaného období nejsilnější exportér. U Keni a Etiopie tomu tak je, ale nemají tak silné vazby jako je tomu u Ghany. Podle čínských statistik zaznamenal bilaterální objem obchodů mezi Čínou a Ghanou v roce 2012 kolem 5,4 mld. USD, což představuje meziroční nárůst o 56,5%. Objem vývozu Ghany do Číny v roce 2012 vzrostl o 77,2%. Počet nově registrovaných čínských investičních projektů v téže roce překonal seznam přímých zahraničních investic v Ghaně. (Leslie, 2013) Od roku 1998 si čínští ministři zahraničí vybírají Ghana jako cíl své první zahraniční cesty. Ghana silně podporuje Čínu v otázkách týkajících jejích zájmů. Čína zase podporuje snahy Ghany o ekonomické změny a regionální začlenění. (Sarpong 2015: 1440) Čína v současné době poskytuje největší počet stipendií a krátkodobých vzdělávacích příležitostí pro Ghana. V Číně momentálně studuje 6 500 ghanských studentů, řekl pan Shi Ting Wang. Dále uvedl, že Ghana je bránou v rozvoji Afriky. (China would support Ghana Government's policies-Chinese Ambassador, 2018)

Pro druhou případovou studii jsem vybrala spolupráci Indie s Etiopií. Indie sice nejvíce dle IMF exportuje do Jižní Afriky, ale tato spolupráce má v současné době stagnující nebo dokonce klesající tendenci. Ze strany Indie zvýšila Etiopie svůj příjem dovozu v milionech dolarů od roku 2005 do roku 2017 více než desetkrát (tabulka č. 3) – což je nejvíce ze všech sledovaných afrických států. Navíc v Etiopii byla první zemí Afriky, která otevřela své velvyslanectví v Indii v Novém Dilí. (Leta, Girma 2017: 2011)

	Čínský export	Indický export
Alžírsko	4,8	3
Egypt	4,9	3,8
Maroko	2,6	3,3
Súdán	1,7	1,7
Angola	6,2	1,8
Etiopie	9,4	10,2
Ghana	7,3	3,3

Keňa	11,1	3,4
Mauricius	4,3	3,7
Mozambik	14,5	9,1
Nigérie	5,3	2,5
Jižní Afrika	3,9	2,9
Tanzanie	10,4	6,9

Tabulka č. 3 – Index nárůstu čínského a indického exportu mezi lety 2005 až 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle

7.1 Případová studie č. 1 – Ghana (Čína)

Ghana leží v západní části Afriky při Guinejském zálivu. Žije zde 28 102 471 obyvatel a sousedí se třemi státy. (The World Factbook, 2018) Od roku 1470 byla Ghana postupně kolonizována. Na začátku 20. století území spadlo pod

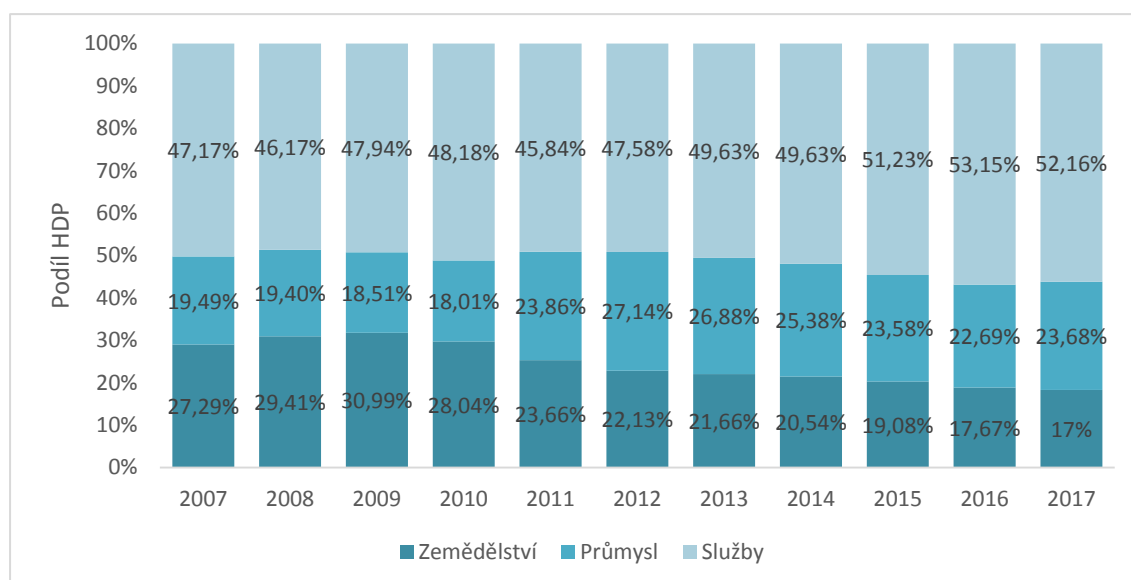
nadvládu Velké Británie. Zlaté pobřeží – tak se země v době kolonialismu jmenovala – získala svoji nezávislost už v roce 1957 a byla první zemí v subsaharské Africe, která se osmstatnila. (Landmann 2009: 60) Vícestranná politika byla obnovena až po schválení nové ústavy v roce 1992. (The World Factbook, 2018)

7.1.1 Vývoj ghanské ekonomiky a současnost

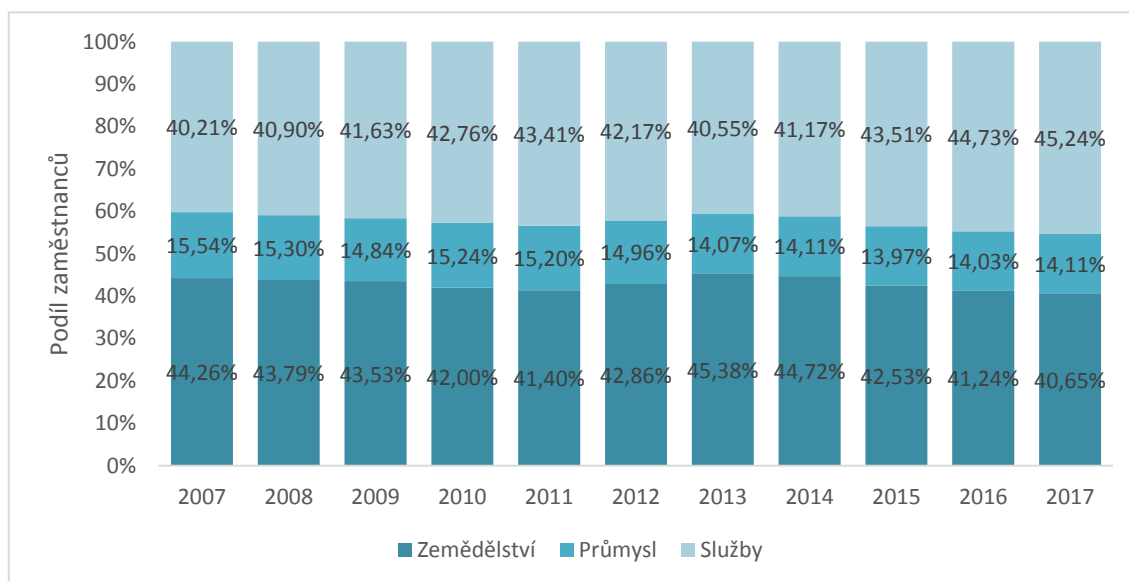
Ghana má tržní ekonomiku s poměrně málo politickými překážkami obchodu a investic ve srovnání s dalšími zeměmi regionu. Země za posledních 25 let dobře hospodařila a to jí posouvá ekonomicky vpřed. Navíc je tu zdravé konkurenční podnikatelské prostředí a trvale se snaží o snížení chudoby. (The World Factbook, 2018) Ghana je členem regionálního sdružení ECOWAS (Hospodářského společenství západoafrických zemí). Hlavním cílem vlády je transformovat průmyslový sektor, aby země nebyla závislá na přírodních zdrojích, ale aby se z ní stal dodavatel přidané hodnoty. (Ghana: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled, 2018) Zemědělství představuje přibližně 20% HDP a zaměstnává více než polovinu pracovníků – především malých zemědělců (viz obr. č. 23 a 24). Obrázek č. 23 podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu v Ghaně v letech 2007 až 2017. V roce 2009 se zemědělství na HDP podílelo dokonce téměř 31% na úkor průmyslu. Od té doby se ale zvedá podíl průmyslu a služeb a naopak klesá podíl zemědělství. Vývoj Ghany byl dán především rostoucím sektorem služeb a podniků, zejména v důsledku zahájení těžby ropy v roce 2010, rostoucího segmentu stavebnictví a neustále rostoucí těžební činnosti. (Sarpong 2015: 1440)

Vyváží se zlato, ropa, kakao a dřevo. Tím, že se rozšiřuje a vzniká ropný průmysl, posiluje i hospodářský růst. (The World Factbook, 2018) Dováží se pak automobily, strojírenské výrobky, různé spotřební zboží, chemikálie, elektronika, textil nebo léky. Přímé zahraniční investice se od roku 2013 řídí zákonem. Tyto zahraniční projekty přispěly k vytvoření téměř 15 000 pracovních míst, z toho 13 500 bylo zavedeno pouze pro Ghaňany. Mezi největší investory v roce 2015 patřily tyto země: Korea, Čína, Nizozemí, Irsko, Indie, Singapur a SAE. (Ghana: Zahraniční obchod a investice, 2019) Čína investuje do států po celé Africe, pokud tedy daný stát neuznává Tchaj-wan jako samostatný stát. Největším příjemcem čínských peněz byla ale právě Ghana. (Jaké zájmy sleduje Čína v Africe? Investovala zhruba tolik, co USA, 2013)

Počet zaměstnaných podle sektorů je uveden na obrázku č. 24. Graf znázorňuje vývoj mezi lety 2007 až 2017. Vidíme, že za posledních deset let počet zaměstnaných v zemědělství mírně klesl a naopak stoupl procento zaměstnaných ve službách. Zemědělství je základem hospodářství Ghany, které přispívá přibližně 40% svého hrubého domácího produktu (HDP), avšak zahraniční investice v tomto odvětví jsou tradičně velmi omezené. Podle čtvrtletních zpráv Střediska pro podporu investic v Ghaně v letech 2000 až 2008 činily čínské investice do zemědělství v Ghaně 4,7 milionu USD, což představuje pouze tři procenta celkových přímých zahraničních investic v Ghaně a pouze dvě procenta celkových investic Číny v zemi. (Jiao, 2015)

Obrázek č. 23 – Podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu (HDP) v letech 2007 až 2017 (Zdroj: The Statistics Portal, 2019)

Obrázek č. 24 – Graf počtu zaměstnaných podle sektorů mezi lety 2007-2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle The Statistics Portal, 2019)

7.1.2 Čínské investice

Ghaně, jako formálně vysoce zadlužené chudé zemi, bylo zakázáno uzavírat velké finanční půjčky bez zvýhodnění. Vláda Ghany ale tvrdě argumentovala tím, že země se začíná řadit mezi ty se středním příjmem (viz obrázek č. 6 na s. 27), ztratila by tak přístup k financím od mezinárodních dárců. Prvním projektem, který má být financován úvěrem od Čínské rozvojové banky (CDB – China Development Bank), byl projekt rozvoje infrastruktury pro plynovod západního koridoru o délce 800 milionů, který se skládá z 45 km potrubí při pobřeží. Je to zařízení na zpracování plynu a na úpravu plynu využívaného v pobřežních ropných polích a 110 km podél pobřeží. CDB nabídla ghanské vládě možnost splatit úvěr třech milionů dolarů zajištěním ghanských nových ropných nalezišť při pobřeží prostřednictvím Unipac Asia – jako stoprocentní dceřiná společnost Sinopec⁸. Tato ghanská národní ropná korporace má za úkol iniciovat denně výkup 13 000 barelů ropy, přičemž výnosy jsou uloženy na dluhovém účtu. Podmínky úvěru CDB rovněž stanovily, že alespoň 60% výtěžku bude použito na získání čínského obsahu a že Ghana poskytne 15% finančních prostředků pro každý projekt financovaný z CDB před vyplacením úvěru na projekt. (Chen, 2016)

Čína je klasickou společností s extenzivním zemědělstvím. Rozloha orné půdy ale snižuje, a tak je nutné zemědělsky expandovat do jiných zemí. Jednou z nich je právě

⁸ China Petrochemical Corporation (Sinopec Group) je super velká skupina ropných a petrochemických podniků založená Čínou v roce 1998. (About Sinopec Group, 2018)

Ghana. V Ghaně bylo zemědělství historicky důležitou oblastí čínské angažovanosti a obě země se od nezávislosti Ghany v roce 1957 těšily úzkému diplomatickému vztahu. Od šedesátých let minulého století Čína dodala kompletní projekty, vyslala zemědělské odborníky a vyškolila africké zemědělce. Jedním z nejznámějších raných projektů v Ghaně byl zavlažovací systém Afriky, který byl dokončen v roce 1983. V poslední době Čína podpořila investice do zemědělských projektů ve spojení s programy pomoci, což vedlo k vytvoření více než 20 zemědělských demonstračních center. Přestože čínské investice do zemědělství v Ghaně jsou stále poměrně omezené, soukromé čínské farmy v Ghaně začaly od roku 2009 prosperovat. Tyto farmy jsou poměrně malé, pokud jde o rozlohu půdy a rozsah podnikání, a převážně pěstují čínskou zeleninu, jako je například meloun a zelí. Všechny tyto farmy zásobují především čínské zákazníky a jejich sociální dopad je poměrně lokalizovaný. (Jiao, 2015)

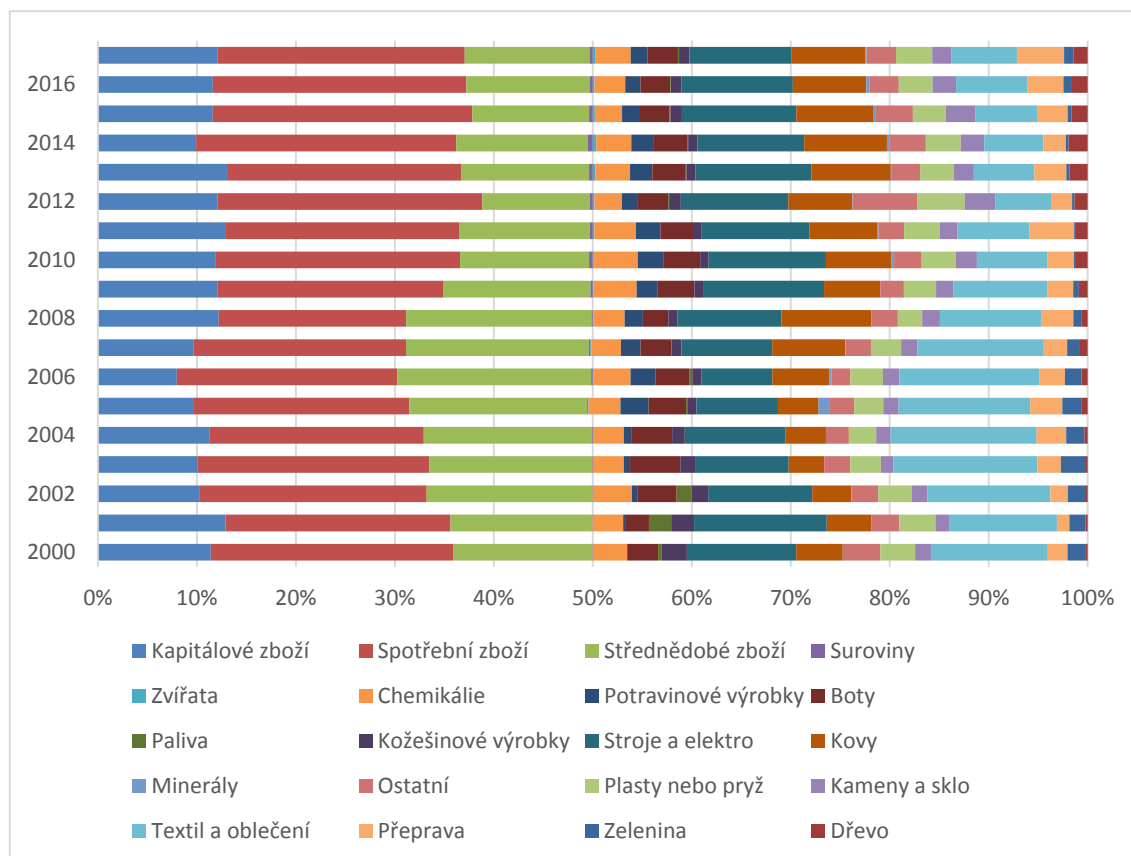
7.1.3 Čínsko-ghanský obchod

Největšími obchodními partnery v roce 2017 byla Čína, Indie, Švýcarsko, Nizozemí a Spojené arabské emiráty. (Zdroj: UNCTADSTAT, 2018) Tabulka č. 4 nám ukazuje exportované/ importované zboží a obchodní bilanci. Tyto údaje nejsou zaměřeny pouze na obchod s Čínou ale na celý svět. Vidíme, že až v roce 2017 převládá kladná obchodní bilance a Ghaně se tedy podařilo vyvézt více zboží. Tato africká země nejvíce vyváží kovy a rudy a paliva. Čínský obchod s Ghanou nyní zastínil obchod USA, jednoho z hlavních obchodních partnerů Ghany. Nicméně, rozšířené nelegální těžby zlata čínskými obchodníky v Ghaně přitáhly pozornost médií a podnítily debatu o investicích Číny a jejím rostoucím zájmu o Ghanu. Povaha čínských investic s Ghanou nepodporuje lepší industrializaci ani pracovní místa. (Sarpong 2015: 1440)

	2005	2010	2015	2017
Exportované zboží	2802	7960	10321	13835
Importované zboží	5347	10922	13465	12647
Obchodní bilance	-2545	-2962	-3144	1188

Tabulka č. 4 – Celkový obchod zboží v milionech USD státu Ghana v letech 2005, 2010, 2015, 2017 (Zdroj: UNCTADSTAT, 2018)

Obrázek č. 25 zobrazuje celkový objem komodit dovezených z Číny do Ghany. Nejvíce se z Číny dováželo spotřební, střednědobé a kapitální zboží. Zajímavější ale je, když se zaměříme na to, kolikrát se zvýšil dovoz jednotlivých komodit. Nejvíce se zvýšila dodávka zvířat na podporu zemědělství. Vysoký nárůst zaznamenaly i potraviny. Nejméně se zvýšil dovoz kožešinových výrobků.

Obrázek č. 25 - Souhrn komodit dovezené z Číny do Ghany v letech 2000 – 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle World Integrated Trade Solution, 2019)

7.2 Případová studie č. 2 – Etiopie (Indie)

Etiopie se nachází ve východní části Afriky. Území bylo dříve známé jako Habeš. Země sousedí se šesti státy a žije zde 108 386 391 obyvatel. (The World Factbook, 2018) Etiopie je federativní republikou. Je to země s nejstarším lidským osídlením. (Landmann 2009: 52) Země si zachovala svobodu i v době koloniální éry. (The World Factbook, 2018)

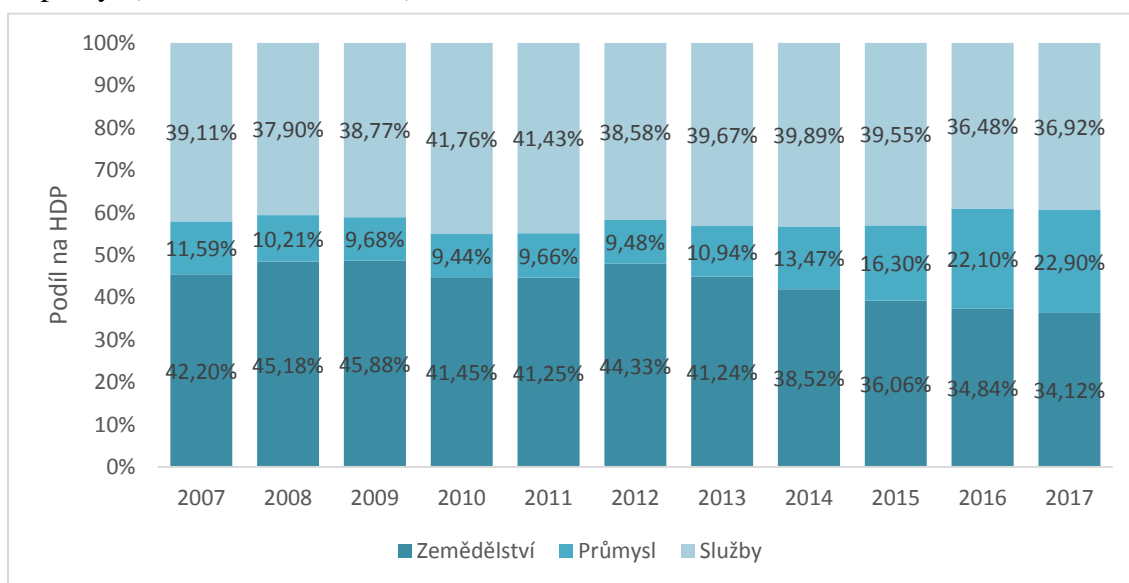
Indie a Etiopie mají úzké a přátelské vztahy. Etiopie a Indie v průběhu dlouhého panování císaře Haile Selassieho se úzce přátelily. Bilaterální vztahy byly během imperiálního režimu silné. Po jeho svržení v roce 1974 však byly vztahy omezeny na spolupráci na mezinárodních fórech. Poté, co se v roce 1991 ujala moci Etiopská lidová revoluční demokratická fronta (EPRDF), vztahy se postupně zlepšovaly s rostoucími diplomatickými styky, obchodem a investicemi v hospodářství Etiopie. (Leta, Girma 2017: 2011) Indie podporuje vývoj africké země, Etiopie zase pomáhá dosáhnout Indii, aby se stala trvalým členem v Radě bezpečnosti OSN. Obě země sdílejí stejný názor týkající se příhraničního mezinárodního terorismu, potřebných reforem OSN a opatření ve vztahu ke klimatickým změnám. (Ethiopia and India, 2013) V současné době spolupracují oba státy prostřednictvím spolupráce South-South v různých oblastech obchodu. Nedávná návštěva vyšších úředníků obou zemí při podpisu dvoustranných dohod o nejrychlejší hospodářském růstu posílila jejich vazby. (Leta, Girma 2017: 2011)

7.2.1 Vývoj etiopské ekonomiky a současnost

Etiopie je druhá nejlidnatější země v Africe. Zároveň je to stát jedné strany s plánovanou ekonomikou. Etiopie jednou z nejchudších zemí světa. Změny srážek související s celosvětovými klimatickými modely vedly k nejhoršímu suchu za 30 let v letech 2015-16, což způsobilo potravinovou nejistotu pro miliony Etiopanů. Vládní investice do infrastruktury způsobily roční růst HDP mezi 8% a 11%. Současně to má přinést trvalý pokrok v odvětví zemědělství a služeb. Více než 70% obyvatel je stále zaměstnáno v primárním sektoru. (Kuna 2016: 102-106) V roce 2009 tvořilo zemědělství HDP dokonce ze 46%. Primární sektor dominoval až do roku 2013. Do té doby sekundární sektor netvořil ani 10% HDP. V roce 2014 přeskočily služby zemědělství a i sekundární sektor začíná stoupat. V současné době je v podstatě stejnou

měrou na tvorbě HDP přispívají služby i zemědělství, průmysl tvoří kolem 20% (viz obr. č. 26)

Ekonomika je řízena státem. Klíčová odvětví jsou vlastněna státem, včetně telekomunikací, bankovníctví a pojišťovnictví a distribuce energie. V souladu s ústavou Etiopie vlastní stát všechny pozemky a poskytuje nájemci dlouhodobý pronájem. Bankovní, pojišťovací, telekomunikační odvětví jsou omezeny na domácí investory, ale Etiopie přitáhla zhruba 8,5 miliardy dolarů do přímých zahraničních investic - převážně z Číny, Turecka, Indie a EU. Etiopie má nejnižší míru příjmové nerovnosti v Africe a jednu z nejnižších na světě. Navzdory pokroku směrem k odstranění extrémní chudoby zůstává. (The World Factbook, 2018) Etiopské obchodní vazby s Evropou klesají. V roce 1995 na „starý kontinent“ směřovalo 54,5% etiopského zboží, o deset let později to je už jenom 37,4%. V současné době roste význam asijských a afrických trhů. Nejdůležitější vývozní komoditou je káva. Export je závislý na zemědělské produkci. Nejvíce se pak do země dováží fosilní paliva a to především díky rychlému rozvoji dopravy. (Kuna 2016: 102-106)

Obrázek č. 26 – Podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu (HDP) v letech 2007 až 2017 (Zdroj: Vlastní zpracování dat dle The Statistics Portal, 2019)

7.2.2 Indické investice

Od roku 1993 investovala Indie do primárního sektoru více než 1,5 miliardy dolarů, z těchto peněz směřovalo přibližně 97% do pěstování plodin, ovoce, zeleniny a květin. Dále bylo investováno do chovu zvířat. Na třetím místě přímé zahraniční investice směřovaly do těžby - 7,3 milionu dolarů. Indické investice byly široce rozšířeny a bylo

použito zhruba 5 miliard dolarů do různých odvětví v Etiopii. Od června 2003 do května 2014 působí v Etiopii téměř 632 indických firem. Asi 48% indických společností je ve zpracovatelském průmyslu a 21% v zemědělství a zbytek je v sektoru služeb. (Leta, Girma 2017: 215)

Bilaterální obchod mezi Indií a Etiopií v posledních 15 letech prudce roste z méně než 50 milionů USD v roce 1995 na více než 600 milionů USD v roce 2010. Obchodní vztahy prudce vzrostly po roce 2007, kdy Etiopie a Indie podepsaly pět dohod včetně dohody o ochraně investic. Do roku 2009 však Indie stále nepatřila mezi dvanáct největších exportních destinací v Etiopii. Indické soukromé investice rostly. Indické společnosti označují Etiopii za stabilní zemi, do které investují se zdravými makroekonomickými politikami a atraktivními pobídkovými balíčky. Indická vláda navíc nepochybně povzbudila indické investice v Etiopii, stejně jako jinde v Africe, tím, že poskytla finanční prostředky prostřednictvím své Export-Import Bank. (Leta, Girma 2017: 215)

V roce 2005 nabídla etiopská vláda lepší pobídky pro zahraniční investory. Mezi lety 2005 a 2009 se počet indických investorů dramaticky zvýšil. Indické projekty na licenční a provozní úrovni byly mnohem kapitálově náročnější než čínské. Indie financuje indické společnosti působící v Etiopii od roku 2006. Například první vlna úvěrů vydaná vládou řízenou indickou Exim Bank byla 20letá půjčka ve výši 65 milionů USD na elektrifikaci venkova. Poté následoval půjčka 640 milionů USD na podporu revitalizace státního cukrovarnického průmyslu. (Roy 2014: 20) Z Etiopie se tak stane významný vývozce cukru. Tento projekt vytvoří obrovské pracovní příležitosti a očekává se, že vytvoří zpětnou integraci etiopské ekonomiky. (Jalata 2014: 28)

Indická vláda navíc zahájila další iniciativy. Ministerstvo zahraničních věcí zvolilo Etiopii jako pilotní místo projektu Panafrické e-sítě⁹. Nabídla také 2 miliardy dolarů na modernizaci CT skenerů v nemocnici Black Lion Hospital v Addis Abebě. Nakonec oznámila úvěr ve výši 310 milionů USD na novou železniční síť spojující Addis Abebu a Džibutsko. Indické společnosti, např. Karuturi, si také pronajímají půdu pro zemědělskou produkci. To vyvolává otázky o ziscích a ztrátách plynoucích ze

⁹ Záměrem Panafrické e-sítě bylo poskytnout „bezproblémové“ a „integrované“ družice, optická vlákna a bezdrátovou síť pro připojení afrických zemí. Projekt byl zaměřen na vytvoření významných vazeb pro tele-vzdělávání a tele-medicínu, internet, videokonference a služby VoIP propojením s předními vzdělávacími institucemi a špičkovými nemocnicemi v Indii. (Mishra, 2018)

zahraničních investic do zemědělství pro stát vůči rolníkům, pastevcům a lesníkům. (Roy 2014: 20)

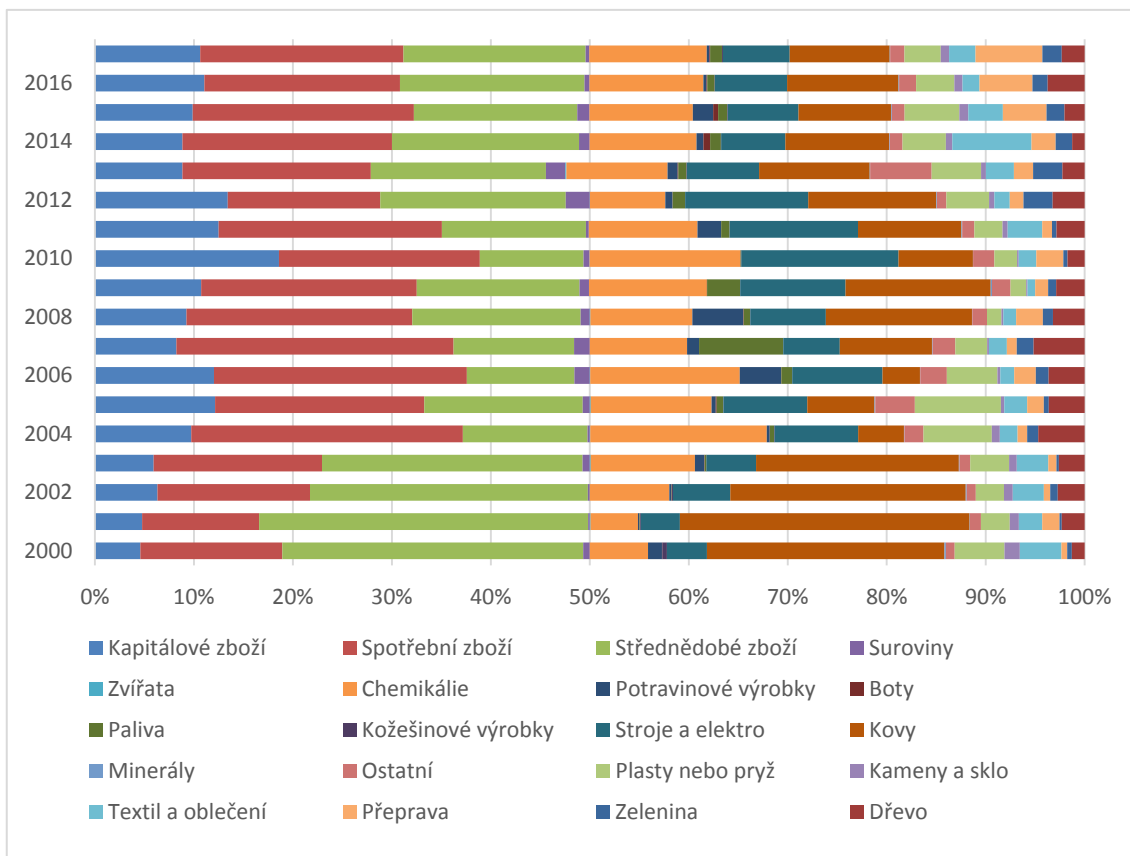
V roce 2007 byly podepsány dohody o spolupráci v oblasti vědy a techniky. V rámci tohoto projektu byli najati čtyři indiští učitelé a profesori etiopským ministerstvem školství, aby poskytli užitečné služby zejména ve vysokoškolském vzdělávání prostřednictvím školení mladých etiopských občanů v různých oborech. (Jalata 2014: 28)

7.2.3 Indicko-etiofský obchod

Obchodní vztahy mezi Etiopií a Indií vzkvétají už od starověké říše Axumite v 1. století n. l. Indie v Etiopii investuje, nabízí zvýhodněné půjčky, rozvojovou pomoc, anebo buduje infrastrukturu. Indický prezident Shri Ram Nath Kovind řekl, že Indie patří mezi tři největší investory v Etiopii. Investice této asijské velmoci byly použity hlavně v oděvním průmyslu, strojírenství, vodohospodářství, poradenství v IT, vzdělávání a ve zdravotnictví. Indické investice v Etiopii se významně podílely na výrobě a přidané hodnotě místních zdrojů. Vytvořili pracovní místa v této zemi a přispěli k prosperitě etiopských rodin. Indické obchodní fórum sehrává vedoucí úlohu při podpoře indických investic a podpoře obchodu a obchodu mezi Indií a Etiopií. (Government of India - President's Secretariat, 2017)

Na obrázku č. 27 je celkový objem komodit dovezených z Indie do Etiopie. Nejvíce se z Indie dováželo spotřební, střednědobé a kapitální zboží. Nejvíce se zvýšil dovoz komodit týkající se přepravy. Dále se pak z Indie do Etiopie zvýšil export zeleniny a chemikálií. Naopak nejméně vzrostl dovoz potravin, kožešinových výrobků a minerálů.

Ziskový prodej zemědělských produktů a dovoz hotových výrobků závisí na účinném dopravním systému. Etiopie je vnitrozemská země a v přístupu k moři spoléhá hlavně na Džibutsko. To přináší dodatečné náklady a další finanční zátěž pro Etiopii. Naznačuje to tak, že náklady na dopravu a logistiku jsou hlavními problémy při podpoře obchodu a investic v této africké zemi. (Leta, Girma 2017: 215)

Obrázek č. 27 - Souhrn komodit dovezených z Indie do Etiopie v letech 2000 – 2017
(Zdroj: Vlastní zpracování dat dle World Integrated Trade Solution, 2019)

8 Závěr

Tato diplomová práce se zabývala srovnáním strategie zahraničních investic dvou světových velmocí na africkém kontinentu. Jedním z cílů bylo odpovědět, zda má Indie a Čína odlišné investiční strategie. Obrázek č. 12 ze strany 38 poukazuje na to, že čínské půjčky Africe mezi lety 2000 až 2014 šly téměř ze 70% do dopravy, energie, těžby a komunikačních zařízení. To, že by se Čína zaměřovala hlavně na primární sektor, se nepotvrdilo. Například v Ghaně tvoří investice do zemědělství asi jen tři procenta z celkového objemu přímých zahraničních investic v zemi mezi lety 2000-2008. (Jiao, 2015) Naopak první ghanský projekt financovaný čínskou bankou byl rozvoj plynovodu. V roce 2014 šlo více než 80% indických půjček na financování energetických a strojírenských projektů, komunikací a přepravy, zemědělství a venkovské elektrifikace. V posledních letech se ale Indie snaží, díky svým vyspělým informačním technologiím a outsourcingu, zaměřit se i na rozvoj týkající se IT, zdravotnictví, zlepšování školství a obecně se snaží o lepší životní úroveň v Africe. Například Mauricius jako jediný z námi vybraných zemí nejvíce obchoduje s Indií. Srovnajme si obrázek č. 9 a 10 ze strany 31. V roce 1950 se nachází v první příjmové úrovni. Téměř o 60 let později je vše jinak. Příjmy se zvýšily téměř 10krát a délka života se zvýšila ze 46,6 let na 74,9 let. Takovéto projekty týkající se zlepšení životní úrovně obyvatel Čína nerealizuje.

V zásadě můžeme říct, že Čína a Indie investují v podstatě do stejných zemí. Indie se možná tolik nesoustředí pouze nerostné bohatství afrických zemí, ale i na společnou historii či společné cíle. V tom vidím zásadní rozdíl investic těchto dvou asijských velmocí. Pokud opravdu budeme chtít rozdělit vybrané státy na „čínské“ a „indické“, tak Indie, jako největší investiční partner, je pouze pro Mauricius, což je ale ovlivněno i historií, kdy indiští obchodníci osidlovali toto území ještě za doby britské nadvlády. Pro Tanzanii byla do roku 2013, pak prvenství převzala Čína. Ta je obchodním partnerem číslo jedna pro státy Ghana, Súdán, Etiopie, Keňa, Jižní Afrika, Alžírsko a Egypt. Je nutné ale dodat, že tento stav není konečný a dá se očekávat, že se Indie v budoucnu stane alespoň v některých státech investorem číslo jedna. Právě „souboj“ asijských velmocí i o africký trh může tomuto kontinentu pomoci a to hlavně tím, že bude zavedena hospodářská soutěž. (Price, 2007)

Mojí výzkumnou otázkou bylo, jaké hlavní komodity se vyváží z vybraných afrických států do Číny a do Indie. Tato otázka nás odkazuje na obrázek č. 14 a 15 ze strany 47 a 48. Hlavním vývozním artiklem z afrických zemí do Číny i do Indie jsou nerostné suroviny a paliva. Do Číny se pak vyváží ještě zelenina ze Etiopie a Keni, dřevo z Mozambiku, sklo a kámen z Jižní Afriky a minerály z Tanzanie. Do Indie se pak dále vyvezou chemikálie z Maroka, kámen a sklo z Ghany a Jižní Afriky.

Hypotéza této diplomové práce byla zda Indie spolupracuje s africkými státy, které byly součástí Commonwelathu. V první řadě je zapotřebí si říct, že z vybraných států byly členy tyto státy: Ghana, Keňa, Mauricius, Mozambik, Nigérie, Jižní Afrika a Tanzanie. Na tuto hypotézu nám pomůže odpovědět tabulka č. 2 ze strany 49. Dá se říct, že jediný Mauricius má Indii jako největšího obchodního partnera. Ostatní země nejvíce obchodují s Čínou. Pak se ale ještě podívejme ještě na tabulku č. 1 ze strany 29. U států Ghana, Mozambik a Nigérie tvoří průměrně kolem čtyř procent import z Indie. U Keni a Tanzanie je to dokonce kolem osmi až desíti procent. V porovnání s ostatními zeměmi si Indie stojí dobře. Tomuto „vzorci“ se vymyká pouze Jižní Afrika, která ve sledovaném období obchoduje nejvíce s Čínou. Přesto můžeme tedy říct, že tato hypotéza platí. Do ostatních vybraných zemí, které ale nebyly součástí Commonwelathu, Indie dováží asi jen jedno až dvě procenta zboží z celkového objemu pro danou zemi. Na druhou hypotézu nám odpoví obrázek č. 14 ze strany 49. Vidíme, že opravdu převažuje vývozu paliva a nerostných surovin. Dále se z Afriky vyváží sklo a kámen, dřevo, zelenina a minerály. I tato hypotéza, že se do Číny vyváží jen úzké spektrum zdrojů, platí.

Na závěr byly vytvořeny dvě případové studie. První se týkala Ghany, na která se stává hlavním obchodním partnerem Číny na africkém kontinentu. Druhá případová studie se týkala Etiopie. Indické zemědělské investice mají pozitivní i negativní dopad na místní obyvatele, kde působí. Indické zemědělské investice v Etiopii mají pozitivní dopad, jako je poskytování pracovních příležitostí pro mnoho Etiopanů, transfer technologií, generování vládních příjmů a přinášení cizí měny. Indické investice do zemědělství mají i svá negativa. Mezi tyto negativní dopady patří vysídlení místních zemědělců, zhoršování životního prostředí a nejistota potravin. (Leta, Girma 2017: 215) Etiopská zkušenost by mohla nabídnout užitečné pohledy na způsoby, jakými africké národy komunikují s rostoucími mocnostmi v kontextu svých vlastních ekonomických priorit a

vztahů s rozvinutými národy a mezinárodními dárci. Země vyvíjí strategické vazby s Čínou a Indií v souladu se svými vlastními prioritami při zvládnání různých vnitřních a vnějších napětí. Náklady a přínosy, krátkodobé i dlouhodobé, musí být pečlivě posouzeny při posuzování vlivů na celkovou ekonomiku a na specifická odvětví. Důraz byl kladen na infrastrukturu, základní průmyslová odvětví, zvyšování hodnotového řetězce a v poslední době na zemědělství, aby se stala celosvětově konkurenceschopnější. V krátkodobém horizontu se Etiopie snažila zajistit trvalý růst a zároveň splnit své cíle v oblasti snižování chudoby. Pokud by byly pečlivě řízeny vazby s Čínou a Indií, mohly by takové cíle podpořit, i když napětí a konflikty, včetně tlaků ze strany externích dárcovských agentur, v souladu s jejich „modely“ rozvoje, pravděpodobně přetrvávají. (Roy 2014: 20-21)

9 Seznam obrázků a tabulek

Obrázek č. 1 – Graf růstu HDP v Číně na obyvatele v procentech mezi lety 1961 – 2017	20
Obrázek č. 2 – Index lidského rozvoje v Číně mezi lety 1990 až 2017	20
Obrázek č. 3 – Graf počtu zaměstnaných v Číně podle sektorů mezi lety 2007-2017..	23
Obrázek č. 4 - Graf počtu zaměstnaných v Indii podle sektorů mezi lety 2007-2017 ..	27
Obrázek č. 5 - Podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu v letech 2007 až 2017	27
Obrázek č. 6 – Srovnání makroekonomického vývoje Číny a Indie mezi lety 1950 – 2018	28
Obrázek č. 7 – Světová populace v roce 2017. Miliardy lidí v jednotlivých příjmových úrovních	28
Obrázek č. 8 – Mapa vybraných států Afriky.....	31
Obrázek č. 9 - Srovnání makroekonomického vývoje vybraných afrických států, Číny a Indie v roce 1950	32
Obrázek č. 10 - Srovnání makroekonomického vývoje vybraných afrických států, Číny a Indie v roce 2018.....	32
Obrázek č. 11 – PZI Číny a Indie mezi lety 1982 – 2016	38
Obrázek č. 12 – Přijímané čínské půjčky Africe podle sektorů v letech 2000-2014	39
Obrázek č. 13 – Mapa železnice v Keni	42
Obrázek č. 14 – Mapa železnice TAZARA	43
Obrázek č. 15 – Celkový čínský a indický export do afrických států mezi lety 2005 – 2017	45
Obrázek č. 16 – Souhrn komodit za všechny vybrané státy dovezené z Číny do Afriky v letech 2000 – 2017	46
Obrázek č. 17 - Souhrn komodit za všechny vybrané státy dovezené z Indie do Afriky v letech 2000 – 2017	47
Obrázek č. 18 – Srovnání čínského a indického exportu do vybraných zemí v Africe mezi lety 2005 – 2017.....	48

Obrázek č. 19 – Kartogram zvýšení dovozu do jednotlivých států z Číny mezi lety 2005-2017	48
Obrázek č. 20 – Kartogram zvýšení dovozu do jednotlivých států z Indie mezi lety 2005-2017	49
Obrázek č. 21 – Mapa vybraných států Afriky se dvěma nejvíce vyváženými surovinami do Číny	50
Obrázek č. 22 – Mapa vybraných států Afriky se dvěma nejvíce vyváženými surovinami do Indie	50
Obrázek č. 23 – Podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu (HDP) v letech 2007 až 2017	56
Obrázek č. 24 – Graf počtu zaměstnaných podle sektorů mezi lety 2007-2017	57
Obrázek č. 25 - Souhrn komodit dovezené z Číny do Ghany v letech 2000 – 2017.....	59
Obrázek č. 26 – Podíl ekonomických sektorů na hrubém domácím produktu (HDP) v letech 2007 až 2017	61
Obrázek č. 27 - Souhrn komodit dovezených z Indie do Etiopie v letech 2000 – 2017.....	64
Tabulka č. 1 – Podíl exportu Číny a Indie ve vybraných státech v letech 2007, 2012 a 2018	30
Tabulka č. 2 – Pořadí Číny a Indie podle dovozu zboží do vybraných států v letech 2007, 2010, 2013, 2016 a 2018.....	51
Tabulka č. 3 – Index nárůstu čínského a indického exportu mezi lety 2005 až 2017...	55
Tabulka č. 4 – Celkový obchod zboží v milionech USD státu Ghana v letech 2005, 2010, 2015, 2017	58

10 Seznam literaturu a použitých zdrojů

4th India-Africa Strategic Dialogue: India and Africa: Deepening the Security Engagement. 2018. *Institute for Defence Studies and Analyses.* [Online] Institute for Defence Studies and Analyses, 28. březen 2018. [Citace: 4. březen 2019.] <https://idsa.in/event/india-africa-strategic-dialogue-2018>.

About Sinopec Group. 2018. *Sinopec.* [Online] China Petrochemical Corporation, 2018. [Citace: 3. březen 2019.] <http://www.sinopecgroup.com/group/en/companyprofile/AboutSinopecGroup/>.

Afrika – věrný finanční spojenec Číny i po 40 letech. 2013. *ČT24.* [Online] Česká televize, 3. duben 2013. [Citace: 25. leden 2019.] <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1107703-afrika-verny-financni-spojenec-ciny-i-po-40-letech>.

Afrika-India: Fact&Figures. 2015. *Nové Dilí : United Nations Economic Commission for Africa and Confederation of Indian Industry, 2015.* ISBN: 978-99944-61-83-7.

Ball, Peter. 2015. *The Tanzania - Zambia Railway. The Heritage Portal.* [Online] 17. listopad 2015. [Citace: 5. březen 2019.] <http://www.theheritageportal.co.za/article/tanzania-zambia-railway>.

Broadman, Harry G. 2008. *China and India Go to Africa: New Deals in the Developing World. Foreign Affairs.* březen/duben, 2008, Sv. 87, 2.

Cihelková, Eva. 2012. *Aktuální otázky světové ekonomiky. Proměny a governance.* Praha : PROFESSIONAL PUBLISHING, 2012. ISBN 978-80-7431-104-8.

Cihelková, Eva, a další. 2014. *Governance v kontextu globalizované ekonomiky a společnosti.* Praha : PROFESSIONAL PUBLISHER, 2014. ISBN 978-80-7431-134-5.

Čechurová, Monika a Preis, Jiří. 2014. *Rozvojový potenciál států BRICS v 21. století.* Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2014. ISBN 978-80-261-0460-5.

Česká, Tereza. 2017. *Čínský drak v Africe: neokolonialismus, nebo chytré investice? Rozvojovka.* [Online] Člověk v tísni, 10. červenec 2017. [Citace: 20. leden 2019.] <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1928-cinsky-drak-v-africe-neokolonialismus-nebo-chytre-investice.htm>.

Čína potřebuje Afriku, ale Afrika Čínu ještě víc. 2018. ČT 24. [Online] Česká televize, 15. únor 2018. [Citace: 1. únor 2019.] <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2385610-manzelstvi-z-rozumu-cina-ma-mobily-a-vlak-y-afrika-vzacne-suroviny-a-chut-obchodovat>.

Daněk, Petr, a další. 2014. *Indie: společnost a hospodářství v transformaci*. Brno : Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7528-3.

Jalata, Gedion G. 2014. *Development Assistance from the South: Comparative Analysis of Chinese and Indian to Ethiopia*. 1, Addis Abeba : Scientific Research, 2014, Sv. 3.

Dobrovolný, Michelle. 2012. Indie a Čína soupeří o Afriku. Západ mluví o kolonialismu. *E15*. [Online] CZECH NEWS CENTER a.s., 7. březen 2012. [Citace: 1. únor 2019.] <https://www.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/indie-a-cina-souperi-o-afriku-zapad-mluvi-o-kolonialismu-749539>.

Eisenman, Joshua. 2012. China-Africa Trade Patterns: causes and consequences. *Journal of Contemporary China*. září, 2012, 21.

Ethiopia and India. 2013. *Embassy of the Federal Democratic Republic of Ethiopia-New Delhi*. [Online] Ethiopia Embassy, 2013. [Citace: 28. únor 2019.] <http://www.ethiopianembassy.org.in/trade.htm>.

Fojtíková, Lenka a Vahalík, Bohdan. 2017. *Praktická hospodářská politika ve vybraných zemích světové ekonomiky*. Ostrava : VŠB-TU Ostrava, 2017. ISBN 978-80-248-3990-5.

Gapminder. 2019. *Gapminder*. [Online] Gapminder, 2019. [Citace: 20. duben 2019.] <https://www.gapminder.org/>.

Horálek, Adam a Ptáček, Pavel. 2013. *Vybraná témata z geografie současné Číny*. Brno : Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-210-6647-2.

Horecký, Ondřej. 2011. Indie šlape v Africe Číně na paty. *The Epoch Times*. [Online] 11. červenec 2011. [Citace: 2. únor 2019.] <http://www.epochtimes.cz/2011071117357/Indie-slape-v-Africe-Cine-na-paty.html>.

Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update. 2018. *United Nations Development Programme*. [Online] United Nations Development Programme,

2018. [Citace: 10. březen 2019.] http://hdr.undp.org/sites/all/themes/hdr_theme/country-notes/CHN.pdf.

Hwang, Jyhjong, Brautigam, Deborah a Eom, Janet. 2016. How Chinese Money Transforming Africa: It's Not What You Thing. *China - Africa Research Initiative at the Johns Hopkins University*. Policy Brief, 2016, 11.

Chakrabarti, Sukalpa a Ghost, Ishita. 2014. FDI in Africa: A Comparison of the Indian and Chinese Experience. *Procedia - Social and Behavioral Science*. 2014, 157.

Chatterjee, Rupali. 2010. *Geography of India*. místo neznámé: Global Vision Publishing House, 2010. ISBN 9788182203273.

Chen, Thomas. 2016. What Happend to China Development Banks \$3 Billion Loans to Ghana? *China - Africa Research Initiative at the Johns Hopkins University*. Policy Brief, 2016, 10.

China would support Ghana Government's policies-Chinese Ambassador. 2018. *All Ghana News*. [Online] All Ghana News, 1. říjen 2018. [Citace: 20. duben 2019.] <https://allghananews.com/china-would-support-ghana-governments-policies-chinese-ambassador/>.

Christian, Leslie. 2013. China-Ghana Relations and the Focus of Chinese Diplomacy in Africa. *Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Ghana* . [Online] Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Ghana , 23. říjen 2013. [Citace: 20. duben 2019.] <http://gh.china-embassy.org/eng/xwtd/t1092973.htm>.

India's trade and investment relationship with Ethiopia is very strong, says President. 2017. *Government of India - President's Secretariat*. [Online] 2017. [Citace: 5. duben 2019.] pib.nic.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=171416.

International Monetary Fund. 2019. *International Monetary Fund*. [Online] International Monetary Fund, 2019. [Citace: 15. březen 2019.] <https://www.imf.org/external/index.htm>.

Jaké zájmy sleduje Čína v Africe? Investovala zhruba tolik, co USA. 2013. ČT24. [Online] Česká televize, 1. květen 2013. [Citace: 27. leden 2019.] <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1101395-jake-zajmy-sleduje-cina-v-africe-investovala-zhruba-tolik-co-usa>.

- Jiao, Yang. 2015.** Chinese Agribusiness Entrepreneurship in Africa: Case Studies in Ghana and Nigeria. *China - Africa Research Initiative at the Johns Hopkins University*. Policy Brief, 2015, 5.
- Kleban, Karel. 2016.** Čínský vliv v Africe: Neokolonialismus nebo partnerství? *Africký informační portál - věcně o Africe*. [Online] 5. duben 2016. [Citace: 15. leden 2019.] <http://africkyportal.cz/clanky/sino-afrika>.
- Kuna, Zbyněk. 2016.** *Země Afrického rohu: problémy a perspektivy*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016. ISBN 978-7380-629-3.
- Kunešová, Hana, a další. 2014.** *Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy*. Praha : C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-502-2.
- Kurzyszová, Ester. 2017.** Čína v Africe spolupracuje se státy, které mají co nabídnout [online]. E-polis.cz, 27. březen 2017. [cit. 2018-10-04]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/cina-v-africe-spolupracuje-se-staty-ktere-maji-co-nabidnout.html>. ISSN 1801-1438.
- Lamont, James. 2010.** Indovace, inovace po indicku dobývá svět. *Hospodářské noviny*. [Online] 21. leden 2010. [Citace: 5. leden 2019.] <https://archiv.ihned.cz/c1-40092580-indovace-inovace-po-indicku-dobyva-svet>. ISSN 1213-7693.
- Landmann, Rudolf. 2009.** *Encyklopedie zeměpisu světa*. Český Těšín : Těšínské papírny, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7347-054-8.
- Leta, Belayneh a Girma, Belayneh. 2017.** Economic relations of Ethiopia and India: Trade and agricultural investments after 1991. *African Journal of Political Science and International Relations*. 2017, 11(8).
- Market Business News. 2019.** [Online] Market Business News, 2019. [Citace: 20. duben 2019.] <https://marketbusinessnews.com/financial-glossary/intermediate-goods/>.
- Mishra, Abhishek. 2018.** Pan Africa e-network: India's Africa outreach. *Observer Research Foundation*. [Online] ORF, 4. květen 2018. [Citace: 16. březen 2019.] <https://www.orfonline.org/expert-speak/pan-africa-e-network-indias-africa-outreach/>.
- Moyo, Dambisa. 2009.** *Dead Aid. Wha Aid Makes Things Worse and How There is Another Way for Africa*. Londýn : Penguin Books, 2009. ISBN 978-0-141-03118-7.

- Nowak, Wioletta. 2016.** China-Africa and India-Africa trade in the years 2000-2014. *Procedia Economist and Finance*. 2016, 39.
- Paul, Anusree. 2014.** Indian Foreign Direct Investment: A Way to Africa. *Procedia - Social and Behavioral Science*. 2014, 157.
- Price, Gareth a Vines, Alex. 2007.** Jak si Indie namlouvá Afriku. *Rozvojovka*. [Online] Člověk v tísní, 2007. [Citace: 12. leden 2019.] <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/66-jak-si-indie-namlouva-afriku.htm>.
- Reid, Richard J. 2010.** *Dějiny moderní Afriky. od roku 1800 po současnost*. Praha : Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3079-0.
- Rosling, Hans. 2018.** *Faktomluva*. Příbram : Jan Melvil Publishing, 2018. ISBN 978-80-7555-056-9.
- Roy, Sumit. 2014.** *China and India "Rising Powers" and African Development: Challenges and opportunities*. Uppsala : The Nordic Africa Institute, 2014. ISBN 978-91-7106-759-3.
- Sarpong, Linda Addie. 2015.** Ghana-China Bilateral Relations, (Figures of Controversy). *Research Gate*. [Online] leden 2015. [Citace: 14. únor 2019.] https://www.researchgate.net/publication/298205320_Ghana-China_Bilateral_Relations_Figures_of_Controversy.
- South-South cooperation. 2019.** *Development Impact*. [Online] United Nations Development Programme, 2019. [Citace: 3. duben 2019.] <https://www.undp.org/content/undp/en/home/development-impact/south-south-cooperation.html>.
- The Statistics Portal. 2019.** *Statista*. [Online] 2019. [Citace: 15. březen 2019.] <https://www.statista.com/>.
- The World Bank. **2019.** *The World Bank*. [Online] 2019. [Citace: 20. leden 2019.] <https://data.worldbank.org/>.
- UNCTADSTAT. 2018.** *UNCTADSTAT*. [Online] United Nations Conference on Trade and Development, 19. říjen 2018. [Citace: 10. březen 2019.] <https://unctadstat.unctad.org/EN/>.

United Nations Development Programme. 2019. *United Nations Development Programme.* [Online] United Nations, 2019. [Citace: 1. březen 2019.] <https://www.undp.org/content/undp/en/home.html>.

Varadzin, František. 2013. *Mezinárodní ekonomie jako teorie světového hospodářství.* Praha : PROFESSIONAL PUBLISHING, 2013. ISBN 978-80-7431-116-1.

Vařáková, Hana. 2017. Ekonomická invaze Číny do Afriky pokračuje. V Keni zaplatila moderní železnici za miliardy dolarů. *Aktuálně.cz.* [Online] Atlas.cz, 4. červen 2017. [Citace: 30. leden 2019.] <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kena-zeleznice/r~51ddb896460c11e7ac060025900fea04/?redirected=1555688478>.

Veeck, Gregory, a další. 2011. *China's Geography: Globalization and the Dynamics of Political, Economic, and Social Change.* Lanham : Rowman & Littlefield Publishers, INC., 2011. 978-0-7425-6782-5.

Wang, Ronald Coase a Ning. 2013. *How China became capitalist.* Houndmills, Basingstoke, Hampshire : Palgrave Macmillan, 2013. ISBN 978-113-7351-432.

Wissenbach, Uwe a Wang, Yuan. 2016. Local Politics Meets Chinese Engineers: A Study of the Chinese-Built Standard Gauge Railway Project in Kenya . *China - Africa Research Initiative at the Johns Hopkins University.* Policy Brief, 2016, 16.

World Integrated Trade Solution. **2019.** *World Integrated Trade Solution.* [Online] World Trade Organization, 2019. [Citace: 20. únor 2019.] <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country>.

Xinhua. 2018. Beijing declaration, action plan adopted at FOCAC summit. *The Summit.* [Online] Forum on China-Africa Cooperation, 5. září 2018. [Citace: 10. březen 2019.] https://focacsummit.mfa.gov.cn/eng/hyqk_1/t1591917.htm.

Žídek, Libor. 2006. Hospodářský vývoj Číny : (1949-2005). *Národohospodářský obzor.* 2006, 2.

Seznam příloh

Příloha A – Život na čtyřech příjmových úrovních

Přílohy

Příloha A – Život na čtyřech příjmových úrovních

Zdroj: Rosling, 2018

Abstrakt

BOZDĚCHOVÁ, Petra. *Čína a Indie v Africe: srovnání strategie zahraničních investic dvou světových velmocí na africkém kontinentu*. Diplomová práce. Plzeň: Fakulta filozofická ZČU v Plzni, 78 s. 2019

Klíčová slova: Čína a Indie v Africe, přímé zahraniční investice, čínsko-africký obchod, indicko-africký obchod, Čína, Indie, Afrika

Tématem této diplomové práce je srovnání strategie zahraničních investic Číny a Indie na africkém kontinentu. V úvodní části je představená Čína, Indie a vybrané africké státy. Následuje hlavní část této práce. Zde jsou uvedeny problémy Afriky nebo historie čínsko-afrického a indo-afrického obchodu. Práce se snaží nastínit asijsko-africkou spolupráci prostřednictvím přímých zahraničních investic, či půjček pro Afriku. Pro lepší názornost jsou uvedeny grafy. Tato diplomová práce obsahuje i dvě případové studie. Jedna se týká vztahem mezi Ghanou a Čínou, druhá zase Etiopií a Indií. Studie se zabývají asijskými investicemi a vzájemným obchodem.

Abstrakt

BOZDĚCHOVÁ, Petra. *China and India in Africa: Comparing the foreign investment strategy of two world powers in the African continent*. Diploma thesis. Pilsen: Department of Political Science and International Relations University of West Bohemia, 78 s. 2019

Key words: China and India in Africa, foreign direct investment, China-Africa trade, India-Africa Trade, China, India, Africa

The topic of this thesis is a comparison of the foreign investment strategy of China and India on the African continent. The introductory part introduces China, India and selected African states. The following is the main part of this thesis. There are the problems of Africa or the history of China-African and India-African trade. The thesis seeks to outline Asian-African cooperation through foreign direct investment or loans for Africa. For better clarity, graphs are provided. This thesis also includes two case studies. One is the relationship between Ghana and China, another is Ethiopia and India. The studies deal with Asian investments and mutual trade.